

Programmaboek Blok 3 Initiële Opleiding

2009 - 2010

Februari 2010

Voorwoord

Voor u ligt het programmaboek van de derde periode van het studiejaar 2009-2010 van de eerste twee jaren van de initiële dagopleiding van de Instituto Pedagogico Arubano (IPA), opleiding voor leerkrachten met de specialisatie 4-8 en 6-12. Het programma van de Integratieve Fase (blok 3.3 en 3.4) is opgenomen in de IF-gids. Het programma van het vierde leerjaar is in de afstudeergids opgenomen.

Aan het begin van elke periode ontvangt u het programmaboek van die periode.

Naast dit programmaboek is er een algemene informatiegids over de opleiding en het programma. Voor de praktische vorming zijn praktijkgidsen samengesteld die de organisatie, inhoud en opdrachten van de stage bevatten. Gidsen zijn in eerste instantie bestemd voor studenten en docenten aan het IPA. De inhoud is echter evenzeer bestemd voor stagementoren en anderen die op de een of andere wijze betrokken zijn bij de opleiding.

Het programmaboek geeft de beschrijvingen weer voor iedere module die door de verschillende vormingsgebieden verzorgd worden. Deze beschrijvingen geven een beeld weer van de doelstellingen, de inhoud, werkwijze en de wijze van evaluatie van de module. Zowel docenten als studenten dienen zich te houden aan de eisen van de modulebeschrijvingen. In het geval door onvoorziene redenen afgeweken moet worden dient dit in onderling overleg te geschieden met de goedkeuring van de adjunct directeur Initiële Opleidingen

Wij wensen u een prettig, gevarieerd en succesvol periode toe!

Drs Marilyn Richardson
Adjunct directeur afdeling Initiële Opleidingen

februari 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Programmaboek blok 3 leerjaar 1	3
Programmaboek blok 3 leerjaar 2	38
Bijlagen	
Studiepuntverdeling	97

Studiejaar 1 - blok 3

Vak	Module naam	docent	pag
Onderwijskunde	Ontwerpen van onderwijsleerprocessen	GN	4
Pedagogiek	Hoe opvoedingsideeën doorwerken in het onderwijs	KR	7
Nederlands	Tekstanalyse	GE	11
Talen	Literatura infantil y hubenil	LM	14
Muziek	Klank in beeld	PR	17
PMV	De leerkracht als sociaal agent	FE	23
Movecion y Salud	Groepshospiteren	WE/SI	27
Gezondheidseducatie	De gezonde school	HO	29
Wiskunde	Meten is weten	BO	32
Naturalesa y tecnologia	Mi curpa	WN	35

Onderwijskunde

Module	: Ontwerpen van onderwijsleerprocessen
Blok	: 1.3.
Vak	: Pedagogiek
Thema	: Ontwikkelingsgericht onderwijs in het basisonderwijs.
Docenten	: Drs. Olivia Groeneveldt
Aandeel	: 7 Bijeenkomsten
Studiebelasting	: 1 studiepunt (= 40 uur) 10,5 uur bijeenkomsten (hoorcolleges, begeleidingsuren, etc.) 8 uur voorbereiding op de bijeenkomsten (Huiswerk e.d.) 11,5 uur voorbereiding evaluatie (eindopdrachten, tentamens en Literatuurstudie e.d.)

Inleiding

Het eerste blok pedagogiek 1.1 betrof een oriëntatie in het kleuteronderwijs. In dit blok (1.2) gaan de studenten zich oriënteren op het basisonderwijs. Evenals in blok 1.1 zal ook stilgestaan worden bij de vernieuwende concepten en uitgangspunten m.b.t. het betreffende onderwijs, zoals Basisontwikkeling en Ontwikkelingsgericht onderwijs in Nederland. Ook wordt aandacht besteed aan vergelijkbare vernieuwende concepten en uitgangspunten van PRIEPEB op Aruba.

Tenslotte wordt in deze module verder ingegaan op het maken van lesvoorbereidingen volgens het DA-model van Van Gelder. Het leren maken van lesvoorbereidingen volgens dit model is noodzakelijk omdat in dit blok voor het eerst een oriënterende stage gelopen zal worden in het basisonderwijs.

Leerinhouden

Het onderscheiden van leerdoelen: cognitief, psychomotorisch en affectief (vaardigheden).

Het formuleren van leerdoelen.

De uitgangspunten van ontwikkelingsgericht leren worden getransfereerd naar de leeftijd 6-12.

Het DA-model van Van Gelder

Het maken van lesvoorbereidingen volgens het DA-model van Van Gelder

Visies van PRIEPEB, volgens het A-document: *Curriculo Enseñansa Basico Aruba Programa Nacional*, op het kind, op de didactiek, op de pedagogiek, op het basisonderwijs, op de mens en op het tot stand komen van kennis(epistemologie).

Linkage

Linkage (theorie)

Blok 1.1: Het kind in ontwikkeling 1.1

Blok 1.3: Differentiatie en leerstijlen

Blok 2.2: Het kiezen van Didactische Werkvormen

Blok 2.3: Evaluatievormen.

Linkage (praktijk)

SP 1.2: De studenten zullen tijdens deze stage volledige lessen geven aan leerlingen van het basisonderwijs. Hiervoor moeten zijn leerdoelen formuleren en lesvoorbereidingen maken.

Door deze SP zijn de studenten makkelijker in staat om het verschil tussen de vernieuwende pedagogisch-didactische uitgangspunten van Priepeb huidige onderwijspraktijk beter te begrijpen.

Beginsituatie

- De Studenten hebben kennis van bepaalde vernieuwende concepten/theorieën in het kleuteronderwijs (zoals Basisontwikkeling).
- De studenten zijn weinig op de hoogte van bepaalde vernieuwende concepten/theorieën m.b.t. het onderwijs zoals PRIEPEB, Ontwikkelingsgericht leren en Ervaringsgericht leren.
- De studenten kunnen een eenvoudige lesvoorbereiding maken volgens het DA-model: inleiding, kern en slot.
- De studenten hebben globale kennis van de meest elementaire pedagogische en didactische begrippen.
- De studenten zijn weinig op de hoogte van de leeractiviteiten en vakinhouden van een tegenwoordige basisonderwijsklas.

Doelen

Kennisdoelen

- De studenten zijn in staat om de uitgangspunten en theorieën m.b.t. Ontwikkelingsgericht onderwijs en de uitgangspunten van PRIEPEB aan te geven.
- De studenten zijn in staat in eigen woorden een relatie te leggen tussen de uitgangspunten van PRIEPEB en ontwikkelingsgericht onderwijs.
- De studenten zijn in staat om kenmerken van een goed geformuleerd leerdoel aan te geven.
- De studenten zijn in staat om onderscheid te maken tussen kennisdoelen, vaardigheidsdoelen en houdingsdoelen.

Vaardigheidsdoelen

De studenten zijn in staat om een lesvoorbereiding te maken volgens het DA-model.
De studenten zijn in staat om elementen van hun lesvoorbereiding te relateren aan de visies van PRIEPEB en Ontwikkelingsgericht leren.

Houdingsdoelen

- De studenten erkennen de noodzaak tot onderwijsvernieuwing in het Arubaanse basisonderwijs.
- De studenten zijn bereid om hun mening te verwoorden m.b.t. visies van PRIEPEB, Ontwikkelingsgericht onderwijs en Basisontwikkeling.
- De studenten vinden het belangrijk om bij het maken van hun lesvoorbereidingen rekening te houden met uitgangspunten van PRIEPEB.
- De erkennen het belang van goed geformuleerde leerdoelen.

Werkvormen

Tijdens de lessen wordt over het algemeen de volgende didactische werkvormen gehanteerd: instructie, interactie, samenwerkingsvorm en/of opdracht vorm.

Evaluatie

Individuele opdracht: het maken van een lesvoorbereidingen volgens het DA-model die betrekking hebben op een vak,
Het uitvoeren van 1 stageobservatie aan de hand van een observatieformulier, en deze te relateren aan de visies van PRIEPEB,
80% aanwezigheid.

Literatuur

- Janssen-Vos, F.,(2001). *Basisontwikkeling in de onderbouw*. Assen: Van Gorcum.
- Alkema, E. En Tjerkstra, W., (1995). *Meer dan Onderwijs*. Assen: Van Gorcum.
- Handouts: Leerdoelen formuleren, Didactische werkvormen; Doelstellingen.
- Het A-document: *Curriculo Enseñansa Basico Aruba, Programa Nacional*. (2002). PRIEPEB

Pedagogiek

Module : Hoe opvoedingsideeën doorwerken in het onderwijs

Periode (jaar/blok)	: Blok 1.3
Specialisatie	: propedeuse/orientatie-fase
Docent	: Glenda Krozendijk
Studiebelasting	: 1 stp= 1.5 ECTS)
Urenverantwoording :	
- aantal colleges/ begeleidingsuren	10.5 uur
- voorbereiding bijeenkomsten (opdrachten)	18 uur
- voorbereiding evaluatie	10 uur
- evaluatie (eindopdrachten, tentamen (essay)	1.5 uur

Inleiding

In deze module worden de verschillende onderwijsvisies c.q opvoedingsideeën van twee belangrijke pedagogen en een leerpsycholoog behandeld, namelijk: Maria Montessori, Peter Petersen en Lev Vygotsky.

Als toekomstige leerkracht is het belangrijk om kennis te maken met de onderwijsvisies c.q. opvoedingsideeën van de bovengenoemde pedagogen en de leerpsycholoog. Daarnaast is het ook nodig dat de student een eigen 'pedagogische visie' ontwikkelt en het "Pedagogisch concept" van het IPA uitdraagt in de praktijk.

In deze module maakt de student kennis met de bovengenoemde pedagogen en de psycholoog en hun pedagogische c.q. onderwijsvisies. Er is bewust gekozen voor deze 2 pedagogen en psycholoog om de volgende redenen: Maria Montessori, vooral om de pedagogisch-didactische benadering van de 4-8 jarigen en om vergelijkbare ideeën en principes van basisontwikkeling, Peter Petersen, voor de pedagogisch- didactische benadering van de 6-12 jarigen en om vergelijkbare ideeën van ontwikkelend onderwijs en Lev Vygotsky, omdat het 'Pedagogisch Concept' van het IPA gebaseerd is op zijn theorie: de cultuurhistorische school.

Wij hopen dat hun ideeën voor voldoende inspiratie zullen zorgen en de nodige discussies teweeg zullen brengen.

Beginsituatie

De student kan al reflecteren op eigen omgang c.q. relatie met medestudenten, leerlingen en leerkrachten;

De student heeft de opvoedkunde -module 1.2 " De leerkracht als pedagoog" met succes afgerond;

De student is bekend met de onderwijsconcepten 'basisontwikkeling en

ontwikkelingsgericht onderwijs' (4-8jr), en 'ontwikkelen onderwijs (6-12jr) ;
De student kan zijn/haar eigen pedagogische ideeën & visie op het kind expliciteren.

Linkage

Theorielink

De onderwijskundige modules “Het kind in ontwikkeling, 4-8” (I.1) en

Ontwikkelingsgericht onderwijs in het basisonderwijs (I.2)

De opvoedkunde module " De leerkracht als “PEDAGOOG” (I.2)

Praktijklink (aansluiting met de praktijk)

In hoeverre zijn deze opvoedingsideeën en praktijken terug te vinden in het Arubaanse onderwijs? Wij kunnen de vraag ook anders stellen: Welke opvoedingsideeën en praktijken zouden ook van toepassing kunnen zijn op onze scholen?

Leerdoelen

Kennisdoelen

1. De student kan de 'pedagogische ideeën en -praktijken' van Montessori, Petersen en Vygotsky beschrijven in termen van:

- pedagogische visie (einddoel van opvoeding);
- visie op het kind (antropologie van het kind);
- visie op het leren
- visie op de samenleving
- de rol van de leerkracht & de relatie met de leerlingen, ouders en de samenleving;
- de rol van de ouders bij het schoolgebeuren.

2. De student kan uitleggen wat Montessori bedoelt met: 'omgeving', 'gevoelige periode' en met 'ontwikkelingsmateriaal';

3. De student kan uitleggen wat Petersen bedoelt met: 'pedagogische situatie' , 'wereld-oriëntatie' en met 'ouderparticipatie';

4. De student kan de cultuurhistorische school van Vygotsky verwoorden en kan de link leggen met het “ Pedagogisch Concept” van het IPA

5. De student kan de twee ontwikkelingsniveaus van Vygotsky uitleggen: de zone van de actuele ontwikkeling en de zone van de naaste ontwikkeling

6. De student kan zijn/haar eigen pedagogische ideeën, visie op het kind, het onderwijs, de samenleving en de rol van de ouders verwoorden.

Vaardigheidsdoelen

1. De student kan in zijn/haar pedagogisch handelen laten zien dat het kind/de leerling centraal staat.
2. De student is in staat om een open en vertrouwensrelatie aan te gaan met het kind/de leerling.
2. De student is in staat het “Pedagogisch Concept” van het IPA uit te dragen in de praktijk.
3. De student kan een essay schrijven waarin hij concreet aangeeft wat de meest ideale Sociaal-Pedagogische opvang en begeleiding is voor de 4-12 jarigen, afhankelijk van de keuze van zijn/haar doelgroep.

Houdingsdoelen

1. De student is bereid om te reflecteren op eigen visie op het kind, onderwijs en samenleving en te delen met de medestudenten en de docent.
2. De student is bereid om de opdrachten uit te voeren.
3. De student stelt zich kritisch en positief op.

Praktijkopdrachten

Geen specifieke praktijkopdrachten die al voor de lesvoorbereidingen nodig zijn

Werkvormen

Tijdens de bijeenkomsten (contacturen) zullen de pedagogische ideeën van de 2 genoemde pedagogen en psycholoog worden aangeboden. De studenten krijgen verwerkingsopdrachten die ze thuis moeten maken. Ook krijgt een groep studenten voor elke bijeenkomst een opdracht= onderdeel van de les, die hij/zij, in samenspraak met de docent gaat bestuderen, verwerken en presenteren aan de groep. De docent zorgt voor een intekenlijst. De docent zorgt verder voor “hand-outs”. Ook zullen stage-ervaringen van de studenten en hun eigen 'pedagogische opvattingen' meegenomen worden en in de groep ter discussie gesteld worden. Er zullen eveneens video's getoond worden. In deze module gaat het om de toepassing van de opgedane kennis en vaardigheden in de (school) praktijk en om het zich verder te bekwamen in de beroepstaken van de leerkracht als 'pedagoog'

Evaluatie

1. 80% aanwezigheidsnorm
2. Voldoende voor Essay.
3. Voldaan voor de opdrachten tijdens de bijeenkomsten

Literatuur

1. Priepeb, dec.2002, handouts
2. Tjerckstra, mei 1995, 'Onderwijs in vernieuwing', (hoofdstuk XVI), 52 pag.; Alkema
3. Meer dan onderwijs, theorie en praktijk in de basisschool, blz. 147 t/m 152, blz. 477 t/m 487.

Videos/Films

1. A time to blossom. Montessori for the kindergarten. (13 min.);
2. Our prepared environment. (17 min.);
3. Priepeb, (20 min.)
4. Presentatie NOP (Regine Boekhoudt)

Nederlands

Module : Tekstanalyse

Periode	: 1.3
Specialisatie	: alle
Docenten	: Cheryda Gemin
Studiebelasting	: 1 studiepunt (40 uren)
Urenverantwoording :	

• Bijeenkomsten	: 7 x 1.5 =	10.5 uur
• Literatuur	: 70 pagina's =	7 uur
• Logboekopdrachten	:	20 uur
• Tentamen	:	2.5 uur
Totaal	:	40 uur

Inleiding

Begrijpend lezen van zakelijke teksten houdt in dat studenten blijk moeten geven van hun vaardigheid een tekst zelfstandig te interpreteren, te analyseren en te beoordelen. Je zult beter en gemakkelijker kunnen studeren als je geen moeite hebt met de opbouw van de studieteksten en die teksten effectief kunt samenvatten. Bij elke vervolgstudie en bij elke intellectuele activiteit in je verdere leven waar teksten van een zekere omvang en diepgang aan te pas komen, is een goed inzicht in de bouw en de samenhang van zinnen, alinea's en teksten absoluut vereist. Er is natuurlijk ook vaardigheid nodig in het gebruik van de kennis die je over dit onderwerp hebt. Dat bereik je alleen maar door te oefenen.

Beginsituatie

De student heeft in zijn/ haar vooropleiding 'begrijpend lezen' als onderdeel van taal gehad. Tevens heeft student eenvoudige teksten leren samenvatten. Grammaticale en spellingregels heeft de student ook gehad die hem / haar in staat stellen zo min mogelijk fouten te maken bij het schrijven van een tekst.

Leerinhouden

- Begrip van opbouw en inhoud van zinnen
- Zinsverbanden
- Hoofdgedachten van tekst en alinea's
- Bouw van een alinea
- Verbanden tussen hoofdgedachten en alinea's
- Signaalwoorden/ verbindingswoorden

- Standpunt – mening – feit
- Samenvatten

Linkage

Begrijpend lezen van zakelijke teksten, in het dagelijks leven en bij andere modules, houdt in dat studenten blijk moeten geven van hun vaardigheid een tekst zelfstandig te interpreteren, te analyseren en te beoordelen. Je zult beter en gemakkelijker kunnen studeren als je geen moeite hebt met de opbouw van de studieteksten. Bij elke vervolgstudie en bij elke intellectuele activiteit in je verdere leven waar teksten van een zekere omvang en diepgang aan te pas komen, is een goed inzicht in de bouw en de samenhang van zinnen, alinea's en teksten absoluut vereist. Er is natuurlijk ook vaardigheid nodig in het gebruik van de kennis die je over dit onderwerp hebt. Dat bereik je alleen maar door te oefenen.

Leerdoelen

Kennisdoelen

Aan het einde van deze module:

- Is de student op de hoogte van de structuren die een tekst kan hebben.
- Kent de student de verbanden die er zowel binnen een tekst als tussen zinnen bestaan.
- Is de student op de hoogte dat een hoofdgedachte of thema van een tekstdeel een of meerdere alinea's kan omvatten.
- Kent de student de functie van hoofdgedachten van verschillende alinea's binnen een tekst.
- Herkent de student het verschil tussen een standpunt, mening en een feit.
- Is de student op de hoogte van de strategieën die hij/zij kan toepassen bij het maken van een samenvatting.

Vaardigheidsdoelen

Aan het einde van deze module:

- Is de student in staat om de structuren van teksten te herkennen en te verklaren.
- Is de student in staat om de verbanden die er zowel binnen een tekst als tussen zinnen zijn aan te geven.
- Kan de student de hoofdgedachte (n)/ thema ('s) uit een tekst (deel) halen en de argumenten die met de gedachte samenhangen aangeven en verklaren.
- Kan de student de functie van hoofdgedachten binnen een tekst verklaren.
- Kan de student het verschil aangeven tussen een standpunt, mening en een feit.
- Kan de student de aangeleerde strategieën toepassen bij het maken van een samenvatting.

Houdingsdoelen

Aan het einde van deze module:

- Is de student kritisch ten aanzien van de structuur van elke tekst die hij of zij leest of bestudeert.
- Is de student bereid teksten van verschillende vakgebieden te lezen en te analyseren.

Praktijkopdrachten

n.v.t.

Werkvormen

Uitgaande van verschillende teksten zullen de eerdergenoemde leerinhouden besproken, geoefend en toegepast worden.

Evaluatie

Om deze module met succes af te ronden, dient de student aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Minimaal 80% aanwezigheid
- Actieve participatie tijdens de lessen en de groepswerkzaamheden, waarbij de organisatie van verschillende teksten nader beschouwd zullen worden
- Aan het einde van de module een logboek inleveren met alle gedateerde moduleopdrachten
- Een schriftelijk tentamen: de structuur van een tekst herkennen en verklaren.

Literatuur

Wolf, T. 1997. *Tekst en uitleg*, Paramaribo.

Hendrix, T, Hulshof, H. 1994. *Leesvaardigheid Nederlands*, omgaan met zakelijke teksten, Bussum, Coutinho.

Braet, A 1999. *Argumentatieve vaardigheden*, Bussum, Coutinho.

Braas, C e.a., 1996. *Argumenteren*, Groningen, Wolters – Noordhoff.

Claasen – van Wirdum, A (red.) e.a. 1997, *Tekst en Toespraak*, Groningen. Wolters – Noordhoff.

Talen

Module	: Literatura infantil y hubenil	
Periode	: 1.3	
Specialisatie	: alle	
Docent	: Jessica Maduro	
Studiebelasting	: 40 uur	= 1 Stp / 1,5 ECTS
Colleges	: 10,5 (7 x 1,5)	
Voorbereiding colleges	: 10,5 (7 x 1,5)	
Boeken lezen/ opdrachten/ Leesdossier (is de evaluatie)	: 19	

Inleiding

Jeugdliteratuur (literatura infantil y hubenil) is als fenomeen vrij jong, zoals trouwens het verschijnsel 'jeugd' zelf. Literatuur is een complexere vorm van communicatie dan een gesprek waar een spreker een boodschap meedeelt aan een luisteraar in een gemeenschappelijke vertrouwde taal. Bij literaire teksten is de afstand tussen de zender en de ontvanger veel groter. Niet alleen is de schrijver (zender) voor de lezer (ontvanger) afwezig, zelf richt hij zich tot een onbekende zonder gezicht.

Een kind zal zijn blik op de wereld en op taal verruimen door het lezen van literatuur. Hoe jonger, hoe beter. We weten inmiddels dat het lezen van literatuur, maar ook lectuur, zinvol is en zijn vruchten afwerpt o.a. door het maken van 'leeskilometers'. Deze leeskilometers dragen bij aan het beleven van leesplezier & avontuur, fantasie- en verbeeldingsvermogen, het nieuwe en onbekende op een veilige manier verkennen, de ontwikkeling van de identiteit, kunst- en cultuurbesef, maatschappelijke bewustmaking, maar vooral ook aan een betere taalbeheersing in de ruime zin. Kinderen die veel lezen zijn taalgevoeliger; hebben een grotere woordenschat, een 'natuurlijk' gevoel voor stijl (o.a.zinsbouw) en esthetica.

Deze module bestaat uit 7 bijeenkomsten waarin studenten zich zowel theoretisch als praktisch bezighouden met het verschijnsel 'jeugdliteratuur'.

Beginsituatie

Wij gaan ervan uit dat de studenten in hun vorige opleiding, maar ook als kind zelf al diverse boeken hebben gelezen die tot de jeugdliteratuur behoren. In het Nederlands zijn Jan Terlouw, Evert Hartman, Thea Beckman, Guus Kuijer, Max Velthuis en Sonia

Garmers, Diana Lebac en Miep Diekmann bij een groot lezerspubliek bekend en in het Papiamento om maar enkele Arubaanse schrijvers te noemen, Liliana Braamskamp – Erasmus, Dolfi Kock, Roland Peterson, e.a.

Leerinhouden

Voor het literatuuronderwijs is van belang of we met de moedertaal of een vreemde taal te maken hebben. Ook tussen de vreemde talen bestaan verschillen in didactiek, die teruggaan op de mate van beheersing van de taal en de afstand tussen de literatuur of cultuur van die taal en de moedertaal. Als toekomstige leerkracht is het noodzakelijk dat je zelf op de hoogte bent en blijft van de literatuur. Welke genres, type verhalen en vertelvormen er zijn en voor welke leeftijd zijn ze geschikt en waarom.

In het werkveld (kleuter- en basisonderwijs) krijgen de studenten te maken met literatuur. De leerlingen daar lezen zowel klassikaal (vertellen of voorlezen) als individueel (vrij lezen in de klas, snuffelen in de schoolbibliotheek/ bibliobus/ nationale bibliotheek). De studenten dienen **zelf belezen** en voorbereid te zijn op deze (leer)activiteiten en op de situaties waarbij leerlingen verschillen in hun leesgewoonten en leesvoorkeuren.

Linkage

Samen met andere modules zoals *Mondelinge taalvaardigheid*, *Lesu y skirbi den ciclo 1 y 2*, *Leesbevordering*, *Hunga cu bo idioma y desaro'y'e* en *Mi propio material pa lesu y skirbi* vormt deze module een geheel aan de voorbereiding van de student op alle hierboven genoemde situaties.

Praktijkopdrachten

- De student kan in blok 1.4. een geschikt leesboek (qua genre, verhaal, stijl illustratie, boodschap en belevingswereld) uitkiezen om als doel of als hulpmiddel bij een les te gebruiken met behulp van de tips uit het boek: *Leren lezen, laten lezen*, T. Meelis – Voorma e.a., Wolters – Noordhoff, Groningen, 2001 en de module *Mondelinge taalvaardigheden* in blok 1.4.

Doelen

De student:

- Is in staat zijn/ haar oude voorkennis op het gebied van lezen te activeren;
- Is in staat leerervaringen op te doen door het lezen van een gevarieerd aanbod aan teksten en genres, zodat hij/ zij in aansluiting op zijn/ haar persoonlijke voorkeuren zijn/ haar leessmaak kan ontwikkelen;
- Kan op grond van persoonlijke leeservaringen beargumenteerd verslag uitbrengen aan de hand van een persoonlijke selectie van een aantal werken, te weten prentenboeken, A- boeken en B- boeken;
- Kan het verschil aangeven tussen de termen lectuur, kinderliteratuur, jeugdliteratuur en literatuur;
- Maakt kennis met een aantal literaire genres (prentenboeken, dierenverhalen, sprookjes, (realistische) avonturenverhalen, stripverhalen, poëzie en jeugdroman);

- Is in staat om een aantal (literaire) aspecten te benoemen: genre,thema, auteur, perspectief, moraal/boodschap e.d.
- Neemt kennis van de historische ontwikkeling van kinder- en jeugdliteratuur en de Antilliaanse / Arubaanse jeugdliteratuur;
- Onderkent het belang van lezen en leesbevordering en kan de leerlijn lezen (tussendoelen beginnende en gevorderde geletterdheid) vertalen naar concrete handelingen in de klas.
- Maakt kennis met diverse didactische werkvormen waarmee hij/ zij kan werken aan leesbevordering

Werkwijze

De werkwijze is als volgt:

De studenten verdiepen zich in theoretische achtergronden van het verschijnsel jeugdliteratuur en de geschiedenis van de Antilliaanse/ Arubaanse jeugdliteratuur. Verder verdiepen de studenten zich in theoretische achtergronden van een aantal literaire genres (prentenboeken, dierenverhalen, sprookjes, (realistische) avonturenverhalen, stripverhalen, poëzie en jeugdroman).

Aan de hand hiervan lezen de studenten een aantal boeken en stellen ze een leesdossier samen. Hierin komen de resultaten van de verwerkingsopdrachten die individueel of groepsgewijs gemaakt worden. Ook de beargumenteerde boekverslagen van de persoonlijke selectie van een aantal werken (prentenboeken, A- boeken en B- boeken) worden in dit leesdossier opgenomen. De inhoud van dit leesdossier fungeert als informatiebron voor de verdiepingsopdrachten tijdens deze module.

Evaluatie

1. Minimaal 80% aanwezigheid
2. Uitvoeren van minimaal 80% van de opdrachten
3. Actieve deelname aan de lessen
4. Het samenstellen van een leesdossier:
 - Een boekenlijst bestaande uit 10 gelezen werken;
 - Een leesbiografie;
 - 10 boekverslagen waarvan 6 individueel en 4 groepsgewijs gemaakt zijn gedurende de module.
 - 10 verwerkingsopdrachten waarvan 5 individueel en 5 in tweetallen gemaakt zijn gedurende de module.

Literatuur

- *Leren lezen, laten lezen*, T. Meelis – Voorma e.a., Wolters – Noordhoff, Groningen, 2001
- *Het verschijnsel jeugdliteratuur*, R. Ghesquiere, Acco, Leuven/ Amersfoort, 2000
- *Jeugdliteratuur voor de beroepspraktijk*, Tom Baudoin e.a., Wolters-Noordhoff, Groningen, 1994
- *Hand-out: Geschiedenis van de Antilliaanse/ Arubaanse jeugdliteratuur*
- *Reader Jeugdliteratuur*

Muziek

Module	: Muziek
Blok:	1 t/m 4
Fase:	orientatiefase
Docenten:	Rose-Marie Provence en Mayra Kock-Garrido
Studiebelasting:	1,5 stp (60 uur verdeeld over 4 blokken)

Per blok 8 bijeenkomsten van 1,5 uur	=	12 uur
Vorbereiding	=	1,5 uur
Evaluatie	=	1,5 uur

Introduccion

Den marco di e proceso “kwaliteitszorg” cu ta andando na IPA y considerando e necesidad di revision periodico cu cualkier programa di instruccion ta rekeri pa mantene su mes actualisa y teniendo na cuenta, ademas e metanan specifico y general cu IPA ta pretende di alcanza, cu e inclusion di educacion musical den e curiculo, nos a elabora un programa nobo cu nos ta kere ta duna contesta na e exigencianan ya menciona.

Música en general y special e principianan na cual enseñansa di música ta basa, ta resultado di siglonan di desaroyo y perfeccionamento (desde siglo XVI te na metodo di educacion musical cu a surgi den siglo XX y ainda ta vigente) no solamente den campo di música, sino tambe den otro area di ciencia.

Educa, musicalmente papia, ta nifica compronde e principio of e elementonan cu ta forma e structura di música. Siña música ta un actividad cognitivo, cu característica special cu ta rekeri accionnan pedagogico concreto y bon defini.

Basando nos mes den e definicion ey, ta imprescindibel (indispensable) pa cualkier programa di música respeta e siguiente principianan:

- Continuidad den e proceso docente
- Base cognitivo como premisa (punto di salida primordial) pa cualkier actividad creativo.
- Interdependencia teorico – practico

- Uzo di principio universal di e metodonan di educacion musical
- Intencion estetico, como categoria inherente na tur accion pedagogico

Basa riba e principionan anteriormente menciona y tambe den e structura curricular di e institucion (IPA) nos a elabora un programa di studio cu nos ta kere cu lo duna un salto cualitativo, no solamente di e conocimiento of habilidad cu e studiantenan lo logra riba tereno musical, sino tambe den nan formacion integral.

Metanan

Metanan General:

1. Crea un programa di música cu ta den relacion cu e metodologia di educacion musical.
2. Duna e estudiante herment necesario basa ariba conocimiento teorico practico di enseñansa musical.
3. Amplia y actualisa e uso di motodonan educativo musical infantil.
4. Amplia e conocimiento y uso di materialnan educativo musical (repertorio varia di Papiamento y diferente idioma)
5. Siña y aplica diferente metodonan di educacion musical cu ta wordo usa rond mundo como base metodologico de educacion musical (Orff, Kodaly, Dalcroze)

Metanan Specifico:

E estudiante mester:

1. Tin dominio di lectura musical basico.
2. Por ejecuta elementonan di ritmo cu combinacionnan simpel.
3. Desaroya su oido musical.
4. Desaroya cierto abilidadnan musical ejecuta riba instrumento (cuarta y/ of instrumentonan di Orff) cu melodianan simpel.
5. Desaroya e uso di vos pa medio di tecnica vocal.
6. Conose y aplica metodologianan di enseñansa.

Evaluacion

- Comprobacion di conosemento teorico (test escrito)
- Aplicacion practico di elementonan teorico musical. (ritmo, instrumento, canto)

Contenido programa di música / Inhoud programa muziek

Ie aña: I e parti 18 encuentro di 1.5 ora = 27 ora

- Les 1:**
- **Introduccion di musica: Introductie muziek**
 - Elementos di musica ritmo, compas y harmonia / Muzikale elementen, ritme, maat en harmonie.
 - Interpretacion / muzikale interpretatie.
 - Ejersicionan ritmico (sin compas) / Ritmische oefeningen (zonder maat)
 - Splicacion di Sonido (sin “notenbalk”) Uitleg geven over geluiden en tonen (zonder notenbalk)
 - Splicacion di Melodia / Uitleg geven over melodie
- Les 2:**
- Compas, ritmo y silencio / Maat, ritme en rusten
 - Splicacion di “notenbalk” / uitleg geven over de notenbalk
 - Jabi di G Reconoce y practico. (ejecucion y intonacion)
F Reconoce / G-sleutel herkennen en kunnen toepassen,
F-sleutel herkennen
 - Ejersicionan di intonacion y ritmo / intonatie en ritme oefeningen
 - Ehecuta notacion musical / muzikale notatie kunnen topeasen.
- Les 3:**
- Ripiticion di e ejersicio di e les anterior. / Herhaling van de oefeningen van de vorige les.
 - Reconoce tononan den jabi di G riba e “notenbalk” / Tonen in g-sleutel herkennen op de notenbalk.
 - Splicacion di “hulplijn” / Uitleg van de hulplijn
 - Audicion di musica den 2/4 , 3/4, 4/4 compas / Luisterfragmenten in 2/4, 3/4, 4/4 maat.
 - Ejersicionan ritmico y melodico / Ritmische en melodische oefeningen.
- Les 4:**
- Ejersicionan ritmico den 2/4, 3/4 y 4/4 compas / Ritmische oefeningen in 2/4, 3/4, 4/4 maat.
 - Notacion musical den “notenbalk” / Tonen tekenen in de notenbalk.
 - Reconoce melodianan chikito / Kleine melodiën herkennen.
 - Canta melodia di C-G / Het zingen van de tonen van C – G
 - Audicion di musica di Bolero (4/4) Wals (3/4) y Dansa (2/4) / Luisterfragmenten herkennen van Bolero (4/4) Wals (3/4) en Dansa (2/4) maat.
- Les 5:**
- Ejersicionan cu instrumentonan musical ritmico y melodico / Oefenen met ritmische en melodische instrumenten.
 - Toca melodia di C-E / Het spelen van de melodie op een melodie instrument van C-E.

- Canta tononan di C-G / Het zingen van de tonen van C- G
 - Practica ejersicionan 1 – 4 di e methodo di “mallets” / Het oefenen van oefening 1 – 4 uit methode voor mallets.
 - Splicacion di poly ritmico / Uitleg gegeven over poly ritmiek.
 - Composita un ejersicio di 8 compas den $\frac{3}{4}$ y $\frac{4}{4}$ compas/ Het componeren van een oefening van 8 maten in $\frac{3}{4}$ en $\frac{4}{4}$ maat.
 - Toca ejersicionan ritmico di e propio composicionnan den $\frac{4}{4}$ compas / Het spelen van de ritmische oefeningen van de eigen composities in $\frac{4}{4}$ maat.
- Les 6:**
- Toca ejersicionan nr. 1 – 6 di e methodo di mallets / Het oefenen van de oefeningen nr. 1 – 6 uit de methode voor mallets.
 - Toca ejersicionan ritmico di e propio composicionnan den $\frac{3}{4}$ compas / Het spelen van de ritmische oefeningen van de eigen compositie in $\frac{3}{4}$ maat.
- Les 7 y 8:**
- Aplicacion practico di e elementonan ritmico y melodico / Practische toepassing van de ritmische en melodische elementen.
- Les 9:**
- **Liber / studievrij.**
- Les 10:**
- Evaluacion / evaluatie.
- Les 11 - 14:**
- Splicacion y ejersicionan cu ritmo di “zestiende noten” / Uitleg en oefeningen met zestiende noten.
 - Splicacion y ejersicionan cu punto tras di e “kwartnoot” y “halve noot” / Uitleg en oefeningen met punt achter de kwartnoot en halve noot.
 - Theoria y splicacion di tono y semi tono / Theorie en uitleg over tonen en halve tonen.
 - Theoria y splicacion di Toonladder di C / Theorie en uitleg over de Toonladder van C.
 - Theoria, splicacion y ejersicionan di intervalo / Theorie en uitleg en oefeningen over intervallen.
- Les 15-16:**
- Splicacion y ejersicionan di “kruis, mol y herstellingsteken” / Uitleg en oefeningen over kruis, mol en herstellingsteken.
- Les 17 -18:**
- Aplicacion practico di e elementonan ritmico y melodico / Practische toepassing van de ritmische en melodische elementen.
- Les 19:**
- **Liber / Studievrij**
- Les 20:**
- Evaluacion / Evaluatie.

Ie Aña Iie parti: 18 encuentro di 1.5 ora = 27 ora

- Les 1 – 4:**
- Theoria y splicacion di Toonladder di G y F / Theorie en uitleg over de Toonladder van G en F.
 - Splicacion y Ejersicionan den 6/8 compas / Uitleg en oefeningen in 6/8 maat.
 - Audicion y ejersicionan: Reconoce tononan den minor / Gehooroefening en oefeningen: herkennen van mineur tonen.
 - Continuacion di elementonan ritmico / Ritmische oefeningen trainen.
 - Splicacion “Verbindingsboog” / Uitleg verbindingsboog
 - Splicacion y ejersicionan di punto tras di “kwart” y “achtste noot” / uitleg en oefeningen maken met punt Echter de kwart en achtste noot.
 - Splicacion y ejersicionan di combinacion di “zestiende noten” / Uitleg en het oefenen van verschillende combinaties van zestiende noten.
 - Aplica y combina materia loke nan a siña anterior y teoria nobo / Het toepassen van oude en nieuwe theorie oefeningen.

- Les 5 – 8:**
- Splicacion y ejersicionan di tonalidad / Uitleg en oefenen van de tonaliteit.
 - Repiticion y ejersicionan den e escala di C / Herhaling en oefeningen van de toonladder van C
 - Repiticion y ejersicionan den e escala di G / Herhaling en oefeningen van de toonladder van G
 - Repiticion y ejersicionan den e escala di F / Herhaling en oefeningen van de toonladder van F
 - Continuacion di elementonan ritmico / Ritmische oefeningen trainen.
 - Audicion: Reconoce diferente instrumentonan y orkesta/ Luisterfragmenten : herkennen van verschillende instrumenten en orkesten

- Les 9:** - **Liber / Studievrij**

- Les 10:**
- Aplica ejersicionan di tur materia cu nan a siña / Toepassen van oefeningen die ze tot nu toe gehad hebben
 - Ejersicionan di diferente tono / Oefeningen van verschillende tonen.
 - Ejersicionan ritmico y “diktee” ritmico y aplica teoria / Ritmische oefeningen en ritmisch diktee oefenen en theorie toepassen.
 - Audicion: Reconoce diferente instrumentonan y orkesta/ Luisterfragmenten : herkennen van verschillende instrumenten en orkesten
 - Crea criterio estetico di calidad musical / Estetische kritiek toepassen bij kwaliteits muziek

- Les 11 – 18:** - Audicion: Reconoce diferente instrumentonan y orkesta/
Luisterfragmenten : herkennen van verschillende instrumenten en orkesten
- Aplicacion practico di e elementonan melodico / Practische toepassing van melodische elementen.
 - Ejersicionan di elementonan ritmico / Ritmische oefeningen trainen.
- Les 19:** - **Liber / Studievrij**
- Les 20:** - Evaluacion: Teoria y Practico riba tereno di ritmo y melodia. /
Evaluatie: Theorie en Praktijk op het gebied van ritme en melodie.

Persoonlijk en Maatschappelijke Vorming

Module	: De Leerkracht als sociaal agent		
Vormingsgebied	: Formacion Personal & Spiritual (FP&S) (Vakonderdeel: Formacion Personal (FP))		
Periode	: Leerjaar I, blok I.3; propedeuse: oriëntatie-en inwijdings-fase		
Specialisatie	: 4-8 jarigen & 6-12 jarigen		
Docent	: Jose Fernandes Perna (tevens module-ontwikkelaar; revisie mei 2006)		
Studiebelasting	: 1 StP = 1.5 ECTS (40 uur):		
	: contacturen	:	10,5 uur;
	: bezoekenmomenten	:	07,5 uur;
	: literatuurstudie	:	10,0 uur;
	: samenstelling van portfolio	:	12,0 uur.

Inleiding

De module “De leraar als sociaal agent” behandelt allerlei ontwikkelingen die de opvoeding van kinderen sterk negatief kunnen beïnvloeden, zoals: huiselijk geweld, gezinnen met verslavingsproblemen, seksueel misbruik bij kinderen, kinderen die in hun levensbehoeften worden verwaarloosd. Ook wordt ingegaan op de negatieve invloed van de media op kinderen: T.V, film en internet.

De rode lijn is telkens weer: zijn wij als leraar op de hoogte van deze (maatschappelijke) ontwikkelingen? Wat kunnen wij als leraar daartegenover doen? Zijn wij bereid daartoe een helpende hand uit te steken? Al zijn wij daartoe wel bereid, niet altijd zijn wij in staat hulp aan te bieden! Bij wie moeten wij zijn? Naar waar kunnen wij de ouders/voogden verwijzen voor (meer) hulp? Echter, alvorens wij een leerling of een ouder willen door verwijzen, moeten wij ons eerst afvragen: wat kunnen wij zelf doen als klasse-leraar en als schoolteam.

Beginsituatie

Heel vaak ben je als student vooral gericht op de beroepsrollen van de leraar als “didacticus” (= onderwijzen) en als “pedagoog” (= opvoeden) en dan nog binnen schoolverband. Als beginnend student denk je niet meteen aan beroepsrollen zoals: de leraar als **sociaal agent** of de leraar als **maatschappelijke dienstverlener**. Trouwens, wat houden deze beroepsrollen allemaal in? Hoe verhouden deze beroepsrollen met de meer typische scholairse beroepstaken van de leraar?

Bovendien als IPA-student en los van de beroepsrollen als toekomstige leerkracht, ben je ook een burger. Hoe gedrag je jezelf als burger? Hoe volg je de ontwikkelingen rondom je heen? Hoe sta je als burger daartegenover?

Leerinhouden

De module “**De leraar als sociaal agent**” is een module die een bijdrage levert aan de *algemene vorming van de IPA-student* en wel zijn/haar plaats als burger binnen de Arubaanse samenleving; deze module levert verder een bijdrage aan de *rol-identificatie van de student als toekomstige leraar* (= oriëntatie-en inwijding) op de beroepsrollen van de leraar en wel als sociaal agent en de leraar als maatschappelijke dienstverlener. (zie FP-module II.2).

Deze module levert tevens bouwstenen aan voor onder meer: SoP (Sociaal Praktijk) en SPR (Sociaal Project).

Linkage

De module “De leraar als sociaal agent” sluit direct aan bij de pedagogiek-modules: ‘Het Zelf van de student’ (I.1) en ‘De leraar als pedagoog’ (I.2) en ‘Zorg op maat’ (I.4).

Verder is er afstemming met:

- FS-module (I.1) t.a.v. de spirituele-en levensbeschouwelijke overwegingen binnen de Arubaanse volkscultuur, w.o. de gezins-en familie structuren;
- ES-modules (I.3 & I.4) t.a.v. de cultuur-historische en contemporaine ontwikkelingen op Aruba en de sociale infrastructuur van organisaties, w.o. de zorginstellingen.

Leerdoelen

Algemene doel.

Het ontwikkelen en stimuleren van vaardigheden, kennis, inzichten en houdingen die studenten in staat stellen hun eigen sociale situatie in relatie tot ruimere sociale verbanden te verduidelijken door informatie te verwerven, te verwerken en toe te passen ten aanzien van de hedendaagse samenleving in relatie tot hun eigen rol-identificatie als toekomstige leraar, i.h.b de beroepsrollen “sociaal agent” en “maatschappelijke dienstverlener”.

Kennisdoelen:

- de student kent de gevolgen van: huiselijk geweld, gezinnen met verslavingsproblemen, seksueel misbruik bij kinderen en ernstige gevallen van verwaarlozing bij kinderen voor de (persoonlijkheids-)vorming van de daarbij betrokken kinderen;
- de student kent (uit SoP-contacten) zorg-instellingen die hulp bieden aan ouders en hun kinderen, zoals: FHMD, Fundacion Respetami, FADA, Centro Colorado, DAS, Casa Cuna, Imeldahof, CIAD en Famia Planea;

- de student kent de respectieve diensten en verwijzingsprocedures van de hierboven genoemde zorg-instellingen;

Vaardigheidsdoelen:

- de student onderhoudt (verdere) contacten met minstens één van de vorengenoemde zorg-instellingen;
- de student houdt de ontwikkeling bij (in de pers) m.b.t. bedoede ‘probleemgebieden’ en verzamelt als zodanig een aantal krante-berichten daarover (zie ook de criteria voor het aanleggen van een persoonlijke portfolio).

Houdingsdoelen:

- de student is bewust van het belang en de noodzaak van preventie, begeleiding en hulp aan kinderen die geconfronteerd (kunnen) worden met: huiselijk geweld, verslaving, seksueel misbruik en verwaarlozing;
- de student is geïnteresseerd in de leef-en belevingswereld van de leerlingen en in hun welbevinden en welzijn;
- de student is bereid en stelt zich actief op om een helpende hand te bieden aan hulpbehoevende kinderen en hun ouders;

Praktijkopdrachten

- het vroegtijdig onderkennen van opvallend leerlinggedrag op de praktijkschool en het op adequate wijze weten om te gaan met deze (groep van) leerlingen;
- het bezoeken (SoP) en kennismaken met relevante zorginstellingen indien doorverwijzing van deze (groep van) leerlingen en ouders/voogden nodig mocht blijken te zijn.

Werkvormen

Tijdens de contacturen worden de geplande onderwerpen geïntroduceerd vanuit de theorie en de praktijk door de docent (en indien mogelijk door gastsprekers), waarna de student eerst voor zichzelf daarover gaat reflecteren en vervolgens in groepjes en/of plenair het onderwerp bespreekt. Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van audio-visueel materiaal en krante-berichten (m.b.t. de actualiteit).

Er zullen ook bezoeken worden georganiseerd (SoP-contacten) naar zorg- instellingen; ieder student moet aan minstens twee bezoeken deelnemen.

Tenslotte is er sprake van zgn. ‘thuis-opdrachten’: ieder student houdt vanaf het begin van de cursus een verzameling bij van berichten die in de lokale pers verschijnen over de te behandelen module-onderwerpen. De student verwerkt de corresponderende opdrachten → reflectie-, literatuur-, SoP-opdrachten ←, aangevuld met de verzamelde krante-berichten in een zelf aan te leggen **portfolio**. De student zorgt daarbij voor een adequate indeling van zijn/haar portfolio naar hoofdstukken, waarbij sprake is van een duidelijke ‘Inleiding’ en ‘Slot’ (= conclusies en aanbevelingen).

Evaluatie

Om de module “De leraar als sociaal agent” met succes af te ronden, dient de student aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- 80% aanwezigheidsnorm;
- deelnemen aan minstens twee (SoP-)bezoeken aan zorg-instellingen;
- tijdig inleveren van een (persoonlijke) portfolio, inhoudend:
 - een inleiding- en een slot-hoofdstuk;
 - de reflectie-, + literatuur-opdrachten per behandeld onderwerp in de colleges;
 - de verslagen van de twee bezochte zorginstellingen;
 - verzameling van de krante-berichten;

Literatuur

- SER-rapport (2005), ‘Veiligheid voor opgroeiende kinderen in Aruba, 40 pag.;
- Haily Castaño (2001), ‘De Arubaanse hulpverlening’ (HBO-scriptie), 24 pag.;
- Verkregen informatie(-materiaal) van de bezochte zorg-instellingen;
- De zelf-verzamelde krante-berichten.

Nota.

In leerjaar II gaan wij door met FP → “E maestro como sirbido comunitario” (II.2).

Deze reader geldt eveneens voor FP II.2:

- verzoek 1: reader goed bewaren;
- verzoek 2: portfolio goed bewaren! Wat nog beter is: portfolio verder opbouwen!

Opmerking bij afwezigheid (i.v.m. 80% aanwezigheidsnorm):

- > *bij 2 keer afwezig* → *werkopdracht (1)*;
- > *bij 3 keer afwezig* → *werkopdracht (1) en (2)*
uit: “Veiligheid voor opgroeiende kinderen in Aruba” (SER-rapport)
- > *bij meer dan 3 keer afwezig: module opnieuw volgen.*

Movecion y Salud

Module	: Groepshospiteren	
Vak	: Bewegingsonderwijs	
Periode	: I.3	
Specialisatie	: Oriëntatiefase	
Docenten	: Maximo Wernet/ Peter Simon	
Studiebelasting	: 1 stp	
Urenverantwoording	:	
- aantal colleges/begeleidingsuren	10 uur	
- Voorbereiding voor bijeenkomsten	12 uur	
- Uitvoering plus nabespreking	8 uur	
- verslag	10 uur	

Inleiding

In deze module krijgen de studenten de gelegenheid om in groepen van 4/5 studenten les te geven aan een klas van het onder- en bovenbouw waar ze rekening moeten houden met een aantal aspecten zoals:

Opstelling van de lesgever t.o.v de groep, stemgebruik, contact met leerlingen en keuze van de leerstof binnen de betekenisgebieden van spel

Beginsituatie

De studenten hebben in blok I.1 en I.2 stage gelopen in het kleuter en basisonderwijs waarbij ze en aantal opdrachten moesten uitvoeren zoals:

1. observaties van de leerkracht/leerlingen
2. oriëntatie schoolorganisatie
3. oriëntatie vakken
4. Voor bewegingsonderwijs hebben ze kennis gemaakt met de 5 onderdelen van spel en één onderdeel van turnen
5. De studenten gaan nu voor het eerst een bewegingsonderwijs les ("micro teaching") aan een klas van het onderbouw en bovenbouw geven .

Leerinhouden

De lesgever voor de groep (micro-teaching)
Het gebruik van groot en klein materiaal
Observeren van les momenten

Veiligheids aspecten met betrekking tot het lesgeven

Leerdoelen

Kennisdoelen

- De student onderkent het belang van het vak bewegingsonderwijs
- De student weet de ordening van de betekenisgebieden
- De student heeft kennis van observeren op de volgende aspecten, opstelling, omgang met leerling, vormen leerhulp en organisatie

Vaardigheidsdoelen

- De student is in staat om activiteiten voor de juiste leeftijdsgroep te kiezen
- De student is in staat om de juiste leerhulp toe te passen
- De student is in staat om de arrangement binnen de onderdelen van spel en turnen te kunnen veranderen
- De student is in staat om een eenvoudige lesvoorbereiding te maken

Houdingsdoelen

- De student is bereid de leerlingen te motiveren voor de gekozen activiteiten van turnen en spel
- De student is bereid om feed-back te ontvangen en geven op een constructieve wijze
- De student ontwikkelt de nodige zelfvertrouwen voor het vak

Werkvormen

Tijdens de lessen wordt over het algemeen de volgende didactische werkvormen gehanteerd: Instructie, interactie, samenwerkingsvorm, en/of opdrachenvorm.

Evaluatie

100 % aanwezigheid

2 lessen uitvoeren

4 lessen observeren

één groepsverslag in leveren

Literatuur

- T. van den Berg, M. van Berkel, C. Hazelebach, A. Kuipers, 2003 tweede druk, Werkboek bewegingsonderwijs voor de basisschool, Baarn HB uitgeverij
- H.M.P.G. van der Loo, 2000 vijfde druk, Lichamelijke Opvoeding op de basisschool, Groningen Wolters –Noordhof
- Werkgroep Groels, Bewegen en didactiek, uitgeverij Wolters-Noordhof Groningen

Movecion y Salud

Module	: De gezonde school
Subtitel	: Prepara pa un bida saludabel
Periode (jaar/blok)	: I.3
Specialisatie	: 4 – 8 en 8 - 12
Docent(en)	: Roke Hoen (HO)
Studiebelasting	: (1 stp= 40 u =1,5 ECTS)

Urenverantwoording :

Inleiding

Uit diverse onderzoeken onder de Arubaanse populatie is gebleken dat de gezondheidssituatie op bepaalde gebieden reden is tot bezorgdheid. Dit geldt zowel voor de volwassenen als voor kinderen. Obesitas (een ernstig overgewicht) , die kan leiden tot allerlei chronische ziekten, is onder anderen een steeds vaker voorkomend verschijnsel bij volwassenen en jongeren.

De manier waarop we leven en het gedrag dat we vertonen zijn van invloed op de gezondheid. Veel preventieve interventies richten zich daarom op het bevorderen van een gezonde manier van leven, ofwel een gezonde leefstijl.

De module ‘De gezonde school’ richt zich metname op de mogelijkheden om via onze scholen te werken aan gezondheidsbevordering en de bevordering van een gezonde leefstijl.

In het buitenland, w.o. de Verenigde Staten, België, Nederland en diverse Latijns-Amerikaanse landen wordt het belang van gezondheid op school, en de rol welke scholen kunnen spelen t.a.v. gezondheidsbevordering reeds onderkent.

Het concept ‘De Gezonde school’ ofwel “Healthy schools of ‘Escuelas promotores de salud’ vormt een belangrijke pijler van gezondheidsbevordering in de school. Deze methodiek verwijst naar een school die gebruik maakt van allerlei geplande en georganiseerde mogelijkheden om jongeren kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes, waarden en normen te laten ontwikkelen m.b.t. gezondheid en een gezonde leefstijl.

Beginstituatie

Voor de meeste eerste jaarsstudenten is gezondheidseducatie/bevordering een nieuw vak. Het vak wordt namelijk tot nu toe op de Arubaanse basisscholen en AVO niet als zodanig gegeven. Studenten die afkomstig zijn van een beroepsopleiding hebben misschien al enigszins kennisgemaakt met onderdelen van het vak gezondheidseducatie.

Leerinhouden

- Leerinhouden zijn: defenitie van gezondheid, holisme, gezonde school, gezondheidsbevordering, gezond schoolbeleid, gezondheidseducatie, gezondheidssituatie op Aruba, instellingen, gezondheidsbevordering.

Linkage

- Theorie: In het totaal programma van de initiële opleiding van het IPA wordt er, binnen het vormingsgebied M&S, in twee modules aandacht besteed aan het vak gezondheidseducatie/bevordering. Binnen het vormingsgebied Ciencia Natural wordt er een dieper ingegaan op de fysiologische en anatomische determinanten van gezondheid en ziekte.
- Praktijklink : In het curriculum voor het nieuwe EPA geformuleerd door de Priepeb, komt er via de vormingsgebieden ‘Moveshon y Salud en ‘Formacion Personal’ , meer aandacht voor gezondheidsbevordering op scholen. Studenten kunnen zich nu hier al op voorbereiden.

Leerdoelen

Kennisdoelen

De student:

- kan enkele gangbare definities van gezondheid noemen, en de verschillen en overeenkomsten tussen deze definities uitleggen,
- kan de consequenties van het hanteren van deze definities voor de gezondheidsbevordering aangeven,
- kan beschrijven wat het concept ‘de gezonde school’ inhoudt en wat de pijlers van gezondheidsbevordering zijn,
- kan aangeven op welke manier het vak gezondheidseducatie te maken heeft met ‘gezonde schoolbeleid.
- kan factoren benoemen die de gezondheid van kinderen op school bevorderen of bedreigen, met aandacht voor anatomische, fysiologische, maatschappelijke en psychosociale determinanten van gezondheid en ziekte,
- kan de doelen van het vak Gezondheidseducatie/bevordering benoemen,

Vaardigheidsdoelen

De student:

- kan de eigen visie en keuzes t.a.v. (de eigen) gezondheid en leefstijl analyseren en verwoorden,
- kan aangeven wat de plaats van gezondheidsbevordering in het Arubaanse onderwijs is en kan daar een eigen mening over formuleren,
- kan een plan maken voor de invoer van ‘gezond schoolbeleid’ in het primair onderwijs.

Houdingsdoelen

De student:

- onderschrijft de doelstellingen van het concept ‘Gezonde school’,
- kan de eigen visie en keuzes t.a.v. gezondheid en leefstijl verantwoorden,
- vertoont een positief kritische houding ten aanzien van de eigen leefstijl en gezondheid,
- kan op grond van diverse onderzoeken een mening vormen over de gezondheidssituatie op Aruba.
- kan op grond van diverse onderzoeken een mening vormen over de leefstijl van verschillende groeperingen op Aruba.
- is bereid tot, en onderkent de noodzaak van blijvende scholing en deskundigheidsbevordering m.b.t. gezondheidseducatie/bevordering.

Praktijkopdrachten : evaluatie van de stageschool m.b.t. criteria gezonde school.

Werkvormen

De studenten maken op activerende wijze kennis met de concepten ‘gezondheid, holisme, gezondheidsbevordering, gezondheidseducatie, en gezonde school beleid’.

Ze bestuderen relevante literatuur en bezoeken of leggen contact met instanties die te maken hebben met gezondheidsbevordering op scholen.

Evaluatie

Deze module wordt afgesloten met een praktische opdracht.nl. :
een plan maken voor de invoer van ‘gezonde schoolbeleid’ op een school.

Literatuur:

Reader ‘De gezonde school’

- Moens, Olaf (2005), Gezondheidsbevordering op school; principes en methodieken; Vlaams instituut voor gezondheids promotie.
- Landelijke werkgroep gezonde school (2003), Gezonde School Methode in Nederland; St. Consument en veiligheid, NIGZ, NISB, Rutgers NISSO groep, Schorerstichting, Soa Aids Nederland, STIVORO, Timbos Instituut, Voedingscentrum.
- Diverse onderzoeken naar de gezondheidssituatie op Aruba.

Wiskunde

Module : Meten = Weten

Periode (jaar/blok)	: I.3
Specialisatie	: Propedeuse
Docent(en)	: Berthson Boekhoudt
Studiebelasting (1 stp=40 uur):	1 stp (1.5 ECTS)
Urenverantwoording	:
– aantal colleges/begeleidingsuren	: 10,5 uur (7 x 1,5)
– voorbereiding voor bijeenkomsten (huiswerk e.d)	: 7 uur
– voorbereiding voor evaluatie	: 12 uur
– evaluatie (eindopdrachten, tentamen, presentatie)	: 12 uur

Inleiding

In deze module doen we een aanzet om studenten genoeg (basis)gereedschappen te geven om met statistiek om te gaan en toe te passen. In het verloop van de opleiding zal deze module zijn waarde moeten bewijzen op het moment dat men, op het gebied van onderzoek, algemene uitspraken over bepaalde verschijnselen wilt doen.

Statistiek kunnen we op twee niveaus uitoefenen: de beschrijvende of de inductieve statistiek. Deze module zal betrekking hebben op de beschrijvende statistiek. Deze bevat een aantal methoden en technieken om gegevens te organiseren, op te sommen en te beschrijven. Onderdelen die hierbij een rol spelen zijn, o.a: Frequentieverdelingen, Grafische voorstellingen (Histogram, staafdiagram, lijndiagram), Centrum- en spreidingsmaten (gemiddelde, mediaan, modus, standaardafwijking, enz)

Beginsituatie

Studenten hebben op de Havo en Mbo statistiek gehad. Voor beide vooropleidingen geldt dat de stof een voldoende basis vormt voor deze module. Alleen voor studenten die met colloquium Doctum zijn binnengekomen, kan dit betekenen dat ze met zelfstudie deze stof eigen moeten maken.

Leerinhouden

Zie inleiding.

- Linkage

Meten is een van de zes domeinen uit het rekenprogramma van het basisonderwijs. Hier wordt aan de hand van praktische opdrachten geïllustreerd het nut van realistisch rekenonderwijs.

Verder is 'Meten = Weten' geïntegreerd met de module 'Mi Curpa' van het vak Naturalesa y Tecnologia. De gereedschappen die men hier krijgt, worden in o.a. 'Mi Curpa' gebruikt.

- Praktijklinkeage

Bereikte leerdoelen zijn toe te passen bij onderzoeksverslagen zoals IF, SPR en ASP.

Leerdoelen

Kennisdoelen

- De student(e) weet met Microsoft Excel verschillende grafische functies toe te passen.

Vaardigheidsdoelen

- De student(e) kan met geschikte methoden, gericht onderzoek te verrichten.
- De student(e) kan diverse tabellen en grafieken aflezen en dezen op grond van eigen metingen zelf samenstellen.
- De student(e) kan de relatie tussen de belangrijkste grootheden en de bijbehorende maateenheden inzien en in toepassingssituaties hanteren.

Houdingsdoelen

- De student(e) kan kritisch reflecteren op gevonden meetresultaten en deze terugkoppelen aan oorspronkelijke onderzoeksvragen.

Praktijkopdrachten

n.v.t.

Werkvormen

- Onderwijsleergesprekken
- Groepswerk

Evaluatie

De toetsing bestaat uit twee verslagen die je zowel bij Ciencia Natural (zie verder modulebeschrijving 'Mi Curpa') als bij Meten=Weten moet inleveren en een schriftelijk tentamen voor zowel Meten=Weten als Mi Curpa. De eerste lever je in halverwege de module. In de evaluatieweek lever je je (tweede) onderzoeksverslag in. De leerstof die getoetst wordt is de leerstof uit genoemde literatuur.

De module is voldoende als beide verslagen en het schriftelijk tentamen voldoende zijn.

Thuisopdrachten worden niet beoordeeld, maar dragen bij als voorbereiding op de verslagen en het tentamen.

Herkansing van deze module geschiedt in lesweek 2 van blok 4.

De 80%-regeling is van kracht.

Terugrapportage

Geschiedt in lesweek 1 van blok 4.

Literatuur

- **Hand-outs uit:**
L.W.C. Tavecchio en J. Hoogewey, 1997, *Oefenboek Statistiek: Methoden en Technieken*, Groningen, Wolters-Noordhoff bv.
Manfred te Grotenhuis en Theo van der Weegen, 2008, *Statistiek als hulpmiddel*, Assen, Van Gorcum.
- **Reader 'Meten = Weten'**

Naturalesa y Tecnologia

Module	: Mi curpa
Periode (jaar/blok)	: I.3
Specialisatie	: 4-8, 6-12
Docent(en)	: Mirscha Winterdal
Studiebelasting	: 1 stp = 40 u (1.5 ECTS)
Urenverantwoording	
- aantal colleges/ begeleidingsuren	14 uur
- voorbereiding voor bijeenkomsten (huiswerk e.d)	8 uur
- uitwerking verslagen	16 uur
- evaluatie (tentamen)	2 uur

Inleiding

‘Mi curpa’ is het onderwerp uit het leergebied Naturaleza y Tecnologia dat letterlijk het meest dichtbij het kind zelf is. In het leergebied moeten leerlingen leren hun lichaam te begrijpen en te onderzoeken.

Beginsituatie

De meeste studenten hebben geen biologie in het examenpakket gehad.

Leerinhouden

- Linkage

Er is een directe verbinding met de cursus ‘meten is weten’ die parallel loopt. De metingen die studenten in ‘Mi Curpa’ doen worden verwerkt in ‘meten is weten’. In ‘meten is weten’ leren studenten vervolgens getalsmatige gegevens verder te bewerken, wat weer toegepast wordt in onderzoeksverslagen die ze schrijven voor ‘Mi curpa’. De onderzoeksverslagen die gemaakt worden behoren tot de eisen van beide cursussen en worden door beide nagekeken.

In de voorgaande cursus planten en dieren hebben studenten al enige ervaring opgedaan met onderzoekjes en rapportage daarover. In cursussen gezondheidseducatie kan de student ook een verbinding leggen naar het geleerde in deze cursus.

- Praktijklink

Het eigen lichaam komt vaak terug in lessen op alle niveaus. In deze cursus leren de studenten praktische mogelijkheden voor onderzoeksactiviteiten in de klas.

Vakinhoudelijk: meten van lichamelijke kenmerken, vorm en functie van lichaamsdelen, met name het oog, opzet van natuurwetenschappelijk onderzoek en verslaggeving

Vakdidactisch: 'paspoort' als middel om lichamelijke kenmerken te verzamelen, carrouselpracticum met werkbladen, onderzoekjes die uitvoerbaar zijn in de klas

Leerdoelen

De student is in staat

- Kennisdoelen
 1. Bouw en werking van het oog uit te leggen
 2. Voorbeelden te geven van praktische activiteiten aan het eigen lichaam
- Vaardigheidsdoelen
 1. Metingen te verrichten van kenmerken en verschijnselen aan het eigen lichaam
 2. Een onderzoeksverslag volgens natuurwetenschappelijk model te maken
 3. Een eigen onderzoeksvraag uit te werken
- Houdingsdoelen

De student ontwikkelt een nieuwsgierige en actieve onderzoekshouding ten aanzien van het eigen lichaam

Praktijkopdrachten

Niet van toepassing.

Werkvormen

De studenten beginnen met het invullen van een 'paspoort' van het eigen lichaam door middel van kleine metingen en onderzoekjes. Daarbij worden proefjes uitgevoerd die ook voor de eigen stageklas te bewerken zijn. Over het oog worden uitgebreidere proeven gedaan, waarvan een wordt uitgewerkt in een onderzoeksverslag. Aan het eind van de cursus formuleren de studenten een eigen onderzoeksvraag, bedenken een onderzoeksmethode en schrijven hiervan weer een verslag.

Evaluatie

Het studiepunt is behaald indien

- o De aantekeningen van de proefjes volledig zijn
- o De open-boektoets voldoende is
- o De beide verslagen voldoende zijn
- o Het eindcijfer is het gemiddelde van toets en beide verslagen.

Literatuur

Reader Mi Curpa

- biologische basisinformatie
- werkbladen en instructies carrouselproeven

- opdrachten over het oog
- opdrachten over de hand
- achtergrondleerstof uit Biologie voor jou 3M
- richtlijnen voor de verslaggeving
- richtlijnen voor het eigen onderzoek

Studiejaar 2 - blok 3

Vak	Spec.	Module naam	docent	pag
Psychologie	Beide	Cognitieve Ontwikkeling	GO	39
Onderwijskunde	4-8	Evalueren 4-8	GR/LE	43
Onderwijskunde	6-12	Evalueren 6-12	LG	47
Talen	4 - 8	Voorbereidend en aanvankelijk lezen en schrijven	LM	52
Talen	6 - 12	Lezen en schrijven in cyclo 2, voortgezet lezen en schrijven	GE	55
Papiamento	Beide	Mi propio material pa lesa y skirbi	GG	59
Logopedie	Beide	Signaleren en begeleiden van spraak- en taalproblemen	BG	62
Beeldende Vorming	Beide	Didactica de arte visual: 3-dimensional	KP	66
Dansante Vorming	Beide	Imagen y movecion	KJ	69
Formacion Teatral	4 - 8	E popchi ta conta su storia	LN/BG/KP	72
	6 - 12	Actuacion cu mascarada	LN/MT	77
Hende y Comunidad	4 - 8	Vakdidaktiek	AL	82
Hende y Comunidad	6 -12	Vakdidaktiek Hende & Comunidad	TR	86
Naturalesa y Tecnologia	Beide	Ecologie en milieu	WN	89
R&W	Beide	Differentiatie Rekenen	BO/GD	92

Psychologie

Module	Cognitieve Ontwikkeling
Periode	: II.3
Specialisatie	: Beroepsgerichte fase: 4-8, 6-12
Docent	: Diana Goedhoop
Studiebelasting	: 1 studiepun (40 uur=1,5 ECTS)
	begeleidingsuren : 9 uur
	voorbereiding bijeenkomsten : 19 uur
	voorbereiding eindopdracht : 9 uur
	evaluatie : 3 uur

Inleiding

Eén van de ontwikkelingsgebieden van de psychologie die voor een groot deel het schoolgebeuren bepaalt, is de cognitieve psychologie. In deze module staan wij dan ook kort stil bij theorieën van enkele wetenschappers die elk een bepaalde kijk op een specifiek onderdeel van de verstandelijke ontwikkeling van kinderen hebben, zoals de visies van Jean Piaget, Gal'perin, Skinner, Rogers, Reuven Feuerstein en Lev Vygotsky.

Het is goed om als leerkracht aandacht te besteden aan de verschillende visies, deze te relateren aan je eigen praktijk en te onderzoeken hoe dan het leerproces van kinderen kan worden gestimuleerd.

Als leerkracht is het tevens belangrijk op de hoogte te zijn van het niveau van leren van het kind, de manier waarop het kind tot leren komt en de werking van het geheugen. Als IPA-student is het ook van belang stil te staan bij de eigen leerstijl en leerdoelen op dat gebied.

Beginsituatie

De student heeft al in het eerste leerjaar kennis gemaakt met de verschillende ontwikkelingsgebieden van de algemene psychologie en hoe het leerproces zich ontwikkelt tijdens de schooljaren. De student weet dat tot nu toe vooral de verstandelijke ontwikkeling centraal stond in het onderwijs, maar dat de nadruk nu meer en meer komt te liggen op meervoudige intelligenties. De student weet uit ervaring het belang van juiste begeleiding daarbij. Tijdens de stages op de praktijkscholen hebben ze zelf al ondervonden dat niet elke leerling op hetzelfde niveau functioneert en dat er verschillende strategieën zijn om het leerproces te verbeteren. Ze weten dat het geheugen een belangrijke rol daarin speelt.

Leerinhouden

- cognitieve psychologie
- meervoudige intelligentie
- basisinhouden zoals: waarnemen, denken, geheugen, taal, redeneren, ordenen, problemen oplossen
- leerpsychologische stromingen en onderwijsvernieuwing
- afstemmingsstrategie, faalangst, taakbeleving
- cognitieve ontwikkelingstheorieën, leervormen, leerfasen
- cognitieve dissonantie
- cognitieve leerdoelen

Linkage

In het 2^e blok van het tweede studiejaar vervolgen wij het thema ‘Visies op Ontwikkeling’ met deze psychologie module over de Cognitieve ontwikkeling. Hieraan gingen vooraf de modules ‘Het kind in ontwikkeling’ uit leerjaar 1 en ‘Sociaal-Emotionele ontwikkeling’ in blok 2.1. De module ‘Cognitieve Ontwikkeling’ is de laatste module binnen de psychologielijn. Deze module kan gezien worden als basismodule voor elk ander vak. Er wordt samengewerkt met docent(en) ICT die de modules: Basis computervaardigheden in blok I.1 en ICT in het onderwijs in blok II.2 verzorgen. Tussentijdse opdrachten dienen in het ‘wordprogramma’ te zijn gemaakt en bij de eindpresentatie dient gebruik te worden gemaakt van het programma ‘powerpoint’.

Praktijklink

De studenten vergelijken hun eigen studiemethode met de behandelde theorieën over het leerproces en geheugen en kunnen eventueel wijzigingen aanbrengen in hun manier van leren. Ze worden zich bewust van het belang van een goede instructie, de opbouw van de fasen in het leerproces en herhaling in de klas. De studenten observeren de leerlingen in de praktijkklas en gaan na in hoeverre de leerkracht tijdens een bepaald vak de instructie afstemt op leerlingen die niet meteen de opdracht begrijpen of oefenen zelf met het uitvoeren van de zogenaamde afstemmingsstrategie.

Leerdoelen

Algemeen:

de student heeft kennis, inzicht, attitudes en vaardigheden om cognitieve inhouden te ontwikkelen en te bevorderen bij kinderen en jongeren op school.

Kennis:

- de student kan het verloop van de eigen cognitieve ontwikkeling aangeven.
- de student herkent invloeden vanuit het sociaal-cultureel milieu op de cognitieve ontwikkeling.

- de student is in staat zich d.m.v. literatuurstudie te verdiepen in een cognitieve ontwikkelingstheorie (van Piaget, Gal'perin, Vygotsky, Skinner) en de belangrijkste uitgangspunten schriftelijk te verslaan en de consequenties voor het onderwijs aan te geven.
- De student kan uitleggen hoe het geheugen werkt.
- De student verdiept zich theoretisch in groepjes van maximaal 4 studenten in een onderwerp m.b.t. de cognitieve ontwikkeling en de betekenis daarvan voor het onderwijs en geeft een powerpoint presentatie van 15 minuten over het gekozen onderwerp

Vaardigheden:

- de student hanteert strategieën om probleemoplossend te denken en te handelen
- De student kan het leerproces stimuleren bij leerlingen in de klas door toepassing van de afstemmingstheorie en rekeninghoudend met de theorie over faalangst.
- De student is in staat een powerpoint presentatie te geven van 15 minuten.

Houding:

- De student is bereid te reflecteren op de eigen cognitieve ontwikkeling en kan op grond daarvan leerdoelen formuleren, daar concreet aan werken en de eigen ontwikkeling bijsturen.

Praktijkopdrachten

Probeer in de stageklas de afstemmingstheorie uit bij een leerling die de opdracht niet goed begrepen heeft. Werk precies volgens de verschillende fasen van de strategie en ga na wat het (emotionele) effect is op de leerling en op zijn/haar uiteindelijke prestaties.

Werkvormen

Er zijn 6 bijeenkomsten van 1½ uur. De student dient zich thuis goed voor te bereiden door het lezen van de opgegeven literatuur en het uitvoeren van individuele of gezamenlijke opdrachten. Tijdens de bijeenkomsten wordt het huiswerk verder uitgediept en worden verschillende werkvormen gebruikt zoals debatteren, presenteren, het voeren van leergesprekken en andere individuele en groepsopdrachten.

Evaluatie

- 80% aanwezigheid
- Actief participeren bij de 6 bijeenkomsten
- uitvoeren en eventueel inleveren per bijeenkomst van de opdrachten ter beoordeling (verslag leerdoelen, afstemmingsstrategie)
- eindverslag literatuurstudie
- eindpresentatie

Gebruikte literatuur

- Alkema E & Tjerkstra W.(1995), *Meer dan onderwijs*, Theorie en praktijk van het lesgeven in de basisschool, Van Gorcum & Comp. B.V., Assen, blz. 242-267 en blz 623-638
- Beemen van L., 2001, *Ontwikkelingspsychologie*, Wolters Noordhoff, blz 121 t/m 128
- Brakenhoff J.& Homminga S.,1995, *Ontwikkelingspsychologie voor het onderwijs*, Groningen, Wolters Noordhoff, blz 62 t/m 71
- Geerlings T & Veen van der T., 1996, *Lesgeven en zelfstandig leren*, van Gorcum, Assen, blz 163 t/m 170
- Jager de M. & Lebeer L.,1994, *Denken kun je leren*, theorie en methode van Feuerstein, blz 17 t/m 24

Onderwijskunde

Module:	Evalueren 4-8
Periode (jaar/blok) :	II.3
Specialisatie :	4-8
Docent(en) :	drs. Jantine de Groot & drs. Diahnne Lejuez-de Cuba
Studiebelasting (1 stp= 40 u) :	

Urenverantwoording :

- 7 hoorcolleges (7*1.5=)	10.5
- 2 excursies (5.5+2=)	7.5
- zelfstudie	20.0
- evaluatie (tentamen)	2.0 +
	<hr/>
	40.0 uren

Inleiding

Als je wilt bedenken hoe je kinderen wilt evalueren, staan drie hoofdvragen centraal:

- I welke doelen streven we na?
- II hoe denken we die doelen te bereiken? (activiteitenaanbod)
- III en hoe controleren we of we die doelen ook bereiken? (kwaliteitsbewaking)

In deze module “Evalueren 4-8” staan we stil bij deze drie vragen. We zullen in bijeenkomst 1, 2 en 3 bespreken hoe deze vragen bij Ontwikkelingsgericht Onderwijs worden beantwoord. De vierde bijeenkomst betreft een meer algemener college over hoe je betrokkenheid kunt observeren en bijeenkomsten 5, 6 en 7 gaan in op hoe op een aantal scholen op Aruba wordt omgegaan met observatie, registratie en evaluatie, namelijk via Zo Leren Kleuters in combinatie met Linia Di Desaroyo (LDD).

Beginsituatie

In jaar 1 heeft de student kennis gemaakt met een stukje theorie van Basisontwikkeling (literatuur: Basisontwikkeling in de onderbouw (Vos, 1997). Verder heeft de student al in het eerste jaar al observatieopdrachten moeten uitvoeren. Observeren vormt de basis voor het kunnen evalueren van jonge kinderen.

In de afgelopen twee blokken heeft de student stage gelopen in het kleuteronderwijs en heeft zich daardoor een aardig beeld kunnen vormen over hoe een dag er op een kleuterschool uitziet.

Leerinhouden

- Visies op observeren, registreren en evalueren
- Het gebruik van Handelingsgericht observeren Registreren en Evalueren van Basisontwikkeling (HOREB)
- Leren observeren van betrokkenheid

- Het gebruik van de ontwikkelingslijnen van Linia di Desaroyo
- Registratiesysteem Zo leren kleuters.

Linkage

- Linkage met de ontwikkelingsgerichte onderwijsvisie van het IPA. Het sluit aan bij de pedagogiek-module van het eerste jaar waarin het boek “Basisontwikkeling in de onderbouw” werd aangeboden.
- Linkage met het kleuterveld (excursies naar twee kleuterscholen)
- Linkage met het externe project van IPA “Liña Di Desaroyo”: een project m.b.t. de ontwikkelingsleerlijnen van groep 1 en 2 (Ajodakt Uitgeverij) waar momenteel 13 kleuterscholen op Aruba aan meedoen.

Leerdoelen

In de module “*Evalueren 4-8*” ligt de nadruk op het kleuteronderwijs. Het is een oriëntatie op de verschillende mogelijkheden om met observatie, registratie en evaluatie in de praktijk om te gaan, met de bedoeling in je toekomstige schoolteam bepaalde keuzes bespreekbaar te maken, een systeem aan eigen behoeften aan te passen en dat in de praktijk toe te gaan passen.

Algemene doelen:

- Weten waarom je een observatie-/registratiesysteem moet gebruiken, zowel voor je algehele onderwijsaanbod als per kind.
- Kennis maken met verschillende visies op observeren en registreren.
- Weten hoe je tot de keuze komt van een observatiesysteem.
- Het kunnen observeren van betrokkenheid.

Doelen behorend bij HOREB:

- Kenmerken kunnen noemen van Handelingsgericht Observeren, Registreren en Evalueren van Basisontwikkeling (HOREB).
- Bedoelingen voor het onderwijs aan kleuters kunnen ordenen naar brede ontwikkelingsdoelen en specifieke ontwikkelingsdoelen.
- De voorwaarden om kinderen tot ontwikkeling te brengen kunnen herkennen.
- Handelingsgericht kunnen observeren aan de hand van de observatiemodellen.
- Kunnen observeren en waarderen van betrokkenheid.
- Kunnen uitleggen wanneer fundamenteel leren kan plaatsvinden.
- Thema’s en activiteiten kunnen voorbereiden met behulp van het activiteitenboek.
- Weten waar een kwalitatief goede activiteit volgens OGO aan moet voldoen.
- Het kunnen plannen en evalueren van je onderwijs d.m.v. het logboek.
- Weten waarom kwalitatief goede observatie aan voldoet.
- Leren hoe je kinderdagboeken en portfolio’s een plek kunt geven bij het registreren van ontwikkeling per kind.

Doelen behorend bij Linia di Desaroyo:

- Bedoelingen van onderwijs aan kleuters kunnen ordenen naar *algemene onderwijsdoelen* en *specifieke onderwijsdoelen*.
- De specifieke onderwijsdoelen kunnen concretiseren in de praktijk aan de hand van de indeling van de *ontwikkelingsleerlijnen van Ajodakt: Linia di Desaroyo*
- Weten dat zowel de algemene onderwijsdoelen als de activiteiten in de klas *voortvloeiën* uit de specifieke onderwijsdoelen.
- De *zorgstructuur* op school kunnen weergeven aan de hand van de drie niveaus van zorg: *cuido general*, *cuido extra* en *cuido special*.
- Kenmerken van de zorgstructuur kunnen benoemen per niveau (doelgroep, instrumenten, actoren, enz.)
- Weten dat *LDD* onder de *cuido general* valt en zich op het onderwijsaanbod richt (groepsgericht).
- Kunnen aangeven hoe *LDD geëvalueerd* moet worden en het belang hiervan kunnen benoemen (t.a.v. de zorgstructuur).

Doelen Zo Leren Kleuters

- Weten dat *ZLK* onder de *cuido extra* en de *cuido special* valt (leerlinggericht).
- Kenmerken van *ZLK* kunnen benoemen (ontwikkelingsleerlijnen, handelingsplan, materiaalkaarten, klasmanagement, leeftijdsgrens, etc.).
- Kunnen aangeven waarom het van belang is dat *LDD en ZLK goed aan elkaar sluiten* (ten aanzien van de zorgstructuur).

Praktijkopdrachten

- De studenten lopen op de moment geen stage in een kleuterklas, waardoor er tijdens de module nog geen praktijkopdrachten zijn.
- Wel loopt de student een dag mee in twee verschillende onderbouwklassen van basisschool De Schakel. Het is de bedoeling dat de student de theorie van hoe HOREB werkt, kan koppelen aan wat de student ziet tijdens deze snuffelstagedag. Hier wordt tijdens de colleges op teruggekomen.
- De tijdens deze module opgedane kennis, vaardigheden en houding zal de student toepassen in volgende stageperiodes op een kleuterschool (blok III.3 + III.4).

Werkvormen

Deze module bestaat uit 7 interactieve colleges en 2 excursies. Er wordt tijdens de colleges steeds een stukje theorie uitgelegd, waarna de studenten aan het werk worden gezet met een korte opdracht. Zo wordt bijvoorbeeld tijdens een college geoefend in het observeren van betrokkenheid met behulp van videomateriaal nadat er is uitleg gegeven over hoe je betrokkenheid kunt meten.

Evaluatie

Het studiepunt is behaald indien

- De student zich aan de 80% aanwezigheidsplicht houdt
- De student geen van twee excursies mist

- De student het openboek-tentamen haalt (5,5 of meer)

Literatuur

Reader “Evalueren 4-8”. Hierin zijn met toestemming van de auteur stukken opgenomen uit het boek “Kiezen voor het jonge kind” van Helma Brouwers dat in maart 2010 op de markt komt.

Aanvullende literatuur

- Basisontwikkeling: Frea Janssen-Vos, Van Gorcum (2008)
- HOREB-PO: Janssen-Vos, Pompert, van Oers, Van Gorcum (2007)
- Ontwikkelingsleerlijnen Groep 1 en 2: Ajodakt Uitgeverij BV (2004)
- Zo leren kleuters, de kleutervolglijnen: Schippers, van Gemert, Hanff, Zie Zo Educatief (1999)

Onderwijskunde 6-12

Module	Evalueren 6-12
Periode	: leerjaar II blok 3
Sector	: Onderwijskunde
Specialisatie	: Beroepsgericht 6-12
Docent	: Jan de Lang
Studiebelasting in ECTS	: (1 stp= 1.5 ECTS)
Urenverantwoording	
- aantal colleges/ begeleidingsuren	10,5 uur
- 7 keer thuisopdrachten	14 uur
- Evaluatie-instrumenten	5,5 uur
- Schriftelijk tentamen	10 uur

Inleiding

Waarom evaluatie?

Tijdens de module 'Evaluatie' gaan studenten gedetailleerd in op de functionaliteit van resultaten meten. Meten is 'weten', deze ietwat vreemde uitspraak zal veel beter begrepen worden aan het eind van deze module als duidelijk wordt hoe evaluaties gebruikt kunnen worden om leerprestaties te meten. Een evaluatieproces is niet alleen bedoeld om leerprestatie te meten of om rapportcijfers te verzamelen. Evalueren doe je ook om de didactische aanpak en de voortgang van het leerproces te volgen.

Welke kwaliteitseisen worden aan een evaluatie-instrument gesteld?

Een evaluatiemiddel moet nauwkeurig meten (de leerkracht moet de meetresultaten kunnen vertrouwen). Verder moet een evaluatiemiddel valide zijn, hiermee wordt de geldigheid van het meetinstrument bedoeld. Bijvoorbeeld: een leerkracht moet op evenwichtige wijze de leerdoelen meten. Aan het einde van een leerproces als er meerdere doelen zijn bereikt, moet een meetinstrument (een toets) alle bereikte doelen meten (niet slechts één doel).

Een evaluatie-instrument (of toets) moet dus betrouwbaar en valide zijn. Een betrouwbaar en valide meetinstrument is nauwkeurig en meet alléén datgene wat de kinderen moesten leren. De waarde van een evaluatieproces hangt af van de kwaliteit en de juistheid van de gestelde lesdoelen, hangt af van de gestructureerdheid van het leerproces en hangt dus af van de manier waarop de doelen bereikt zijn. Voorafgaande aan het leerproces moet ook duidelijk zijn op welk beheersingsniveau en volgens welke beheersingsvorm de doelen in de klas bereikt zijn.

Met een proefwerk meet je de kennis van kinderen: 'wat vind je van deze ouderwetse gedachte'?

Een leerkracht streeft verschillende soorten leerdoelen na. De leerstof bestaat niet alleen meer uit kennisdoelen. De gedachte dat proefwerken (toetsen) alleen maar nodig zijn om kennis te meten, is ouderwets en achterhaald. Een leerkracht moet in staat zijn passende evaluatie methoden op te stellen om de verscheidenheid aan verworvenheden in de klas te meten. Dat betekent dat een leerkracht de kennis, de vaardigheden (psycho motoriek), het sociaal gedrag, de moraliteit en de houdingen in de klas zal meten.

Het opstellen van een rapport met rapportcijfers mag niet de enige doel zijn van evaluatie.

Evalueren doe je niet alleen om te bepalen wie overgaat. Er zijn veel redenen te bedenken waarom een leerkracht evalueert.

Een leerkracht kan uit vele vormen van evalueren kiezen en er kan van alles gemeten worden. Bijvoorbeeld, de leerkracht wil weten of de overdracht (in de klas) de **juiste richting** op gaat, of de kinderen opletten, kunnen **meedoen** of het leerproces **vordert** of bepaalde doelen bereikt zijn, welke **produkten** in hoeveel tijd af zijn (door wie), of een bepaalde **eindgedrag** is te constateren. De keuze kan dus vallen op een meer **diagnostische** evaluatie. Een leerkracht kan ook kiezen om te evalueren of kinderen bepaalde wijze van werken en leren wel **prettig vinden** of niet, enz.

Verskillende beheersingsniveaus en -vormen

In het vorige blok met de module 'Didactische Werkvormen' heeft klas 2A gestoeid met het beschrijven en noemen van verschillende soorten lesdoelen en met de gevarieerde manieren waarop die doelen kunnen worden bereikt. Deze 'Evaluatie-Module' sluit qua inhoud hierop aan. In deze module zien we kinderen als zelfstandige mensen die eisen aan zichzelf kunnen stellen en dat laten zien in hun convergente, divergente en evaluatieve productie. Het toetsen is op deze beheersingsvormen gericht; het toetsen is dus niet eenzijdig gericht op het reproduceren van kennis.

Studenten gaan inzien dat kinderen leerstof op verschillende niveaus en in verschillende vormen kunnen beheersen. De beheersingsvorm en de meting ervan is afhankelijk van de kwaliteit van de beschrijving van leerdoelen, van de kwaliteit van de uitvoering van lesactiviteiten (waarmee die doelen worden bereikt) en van de kwaliteit van de toetsing.

Verskillende evaluatievormen

Studenten zullen ook gaan begrijpen dat met de behaalde produkten en eindgedrag het succes van een leerproces kan worden geëvalueerd. Met deze vorm van evalueren krijgt een leerkracht (tussentijdse) feedback(s) op leerprestaties. Deze vorm van evalueren wordt de formatieve evaluatie genoemd. Met de evaluatieresultaten die hieruit voortkomen, kan het leerproces worden bijgestuurd, kan worden nagegaan waar het leerproces is tekort geschoten. Een *formatieve* toets telt meestal niet mee voor het rapport. Cijfers voor het rapport komen via een *selectieve* toetsing tot stand.

Praktijk

Student focussen zich op de wijze waarop het toetsen op de stagescholen plaatsvindt. Ze beschrijven de beheersingsvormen, evaluatievormen, wijze van afnemen, nakijkprocedure, beoordelingseffecten (de objectiviteit van beoordelen).

Studenten maken in deze module zelf een evaluatiemiddel (toets). Om de evaluatie zo objectief mogelijk te laten verlopen, moeten zij verantwoorde keuze-overwegingen leren maken op het gebied van mondelinge toetsing, open, gesloten vragen en werkstukken. Ook zullen zij ten behoeve van de kwaliteit van toetsing, evaluatievragen gaan analyseren op de moeilijkheidsgraad en dergelijke.

Tenslotte is het omzetten van de evaluatieresultaten (of score) in een waardering en de cesuurbepaling (voor voldoende en onvoldoende) iets waar we praktisch mee gaan oefenen.

Werkwijze

In de bijeenkomsten worden zoveel mogelijk gevarieerde werkvormen gebruikt. De studenten bespreken hun thuisopdrachten, voeren samen werkzaamheden uit, doen zelfstandige ontdekkingen, reflecteren op bevindingen, nemen voorbeelden mee uit het veld, passen die aan, verbeteren die en krijgen nieuwe inzichten die besproken en gepresenteerd worden. Er worden rollenspelen gedaan om te oefenen met de rapportage aan ouders.

Leerinhouden

De belangrijkste leerinhouden in deze module zijn:

- De functies van evaluatie;
- Onderscheidende vormen van evalueren;
- Evaluatiecriteria, de lesdoelen als criteria voor de evaluatie;
- Het formuleren van doelen en de beheersingsvormen.
- Evaluatievragen koppelen aan het beheersingsniveau van het geleerde;
- Kwaliteitseisen van een evaluatie: validiteit en betrouwbaarheid;
- Het verbeteren van de kwaliteit van evaluatie-instrumenten;
- De nakijkprocedure, de puntentelling, de waardering en de rapportage.

Linkage (*aansluiting en vooruitblik*)

- *Het ontwerpen van onderwijsleerprocessen;*
- *Klassenmanagement en leerklimaat;*
- *Didactische Werkvormen.*

Beginsituatie

- De student heeft in het kader van de module onderwijsleerprocessen basiskennis opgedaan van bepaalde evaluatieprocessen.
- De student is in staat om met behulp van het onderwijsleerproces een verbinding te maken tussen beginsituatie, lesdoelen, werkvormen en evaluaties;
- De student is bekend met vormen van leerprocesevaluatie en reflectie.
- De student is in staat verschillende soorten doelen, produkten en eindgedrag te herkennen en te beschrijven.

Doelen

Algemene doelen

- De student kan door middel van een evaluatie bij kinderen in de klas informatie verzamelen over de voortgang van het leerproces, over de mate van kennen, kunnen, waarderen en omgaan;
- De student kan aan de hand van deze informatie objectief oordelen over het succes van het leerproces en een objectieve beoordeling geven van de leerprestaties van kinderen.

Specifieke doelen

Kennisdoelen

Aan het einde van de module kan de student:

- uitleggen dat er een verband is tussen de evaluatievorm (soort evaluatie) en pedagogische atmosfeer;
- onderscheid maken tussen evaluatievormen;
- uitleggen dat evaluatie geschiedt op basis van gestelde criteria (w.o. leerdoelen/lesdoelen/werkafspraken/indicatoren);
- uitleggen met welk doel (of functie) er geëvalueerd wordt (selectief of formatief (diagnostisch), proces- (manier waarop er geleerd wordt), produktevaluatie leerprestaties) en groepsevaluatie);
- onderbouwen dat een evaluatievorm representatief moet zijn t.a.v. bepaalde onderwijsseisen zoals bijvoorbeeld zelfstandigheid of zorgonderwijs;
- onderbouwen dat bij zelfstandigheid het kind zelf eisen stelt in zijn onderwijs en evaluatie;
- kan uitleggen dat aangepast onderwijs (of zorgonderwijs of effectief onderwijs) niet zonder leervoortgangmeting kan;
- voorbeelden geven van beheersingsniveaus;
- criteria van goede evaluatievragen benoemen en in verband brengen met het beheersingsniveau;

Vaardigheidsdoelen

Aan het einde van de module kan de student:

- een evaluatiemiddel vervaardigen dat valide en betrouwbaar is;
- een evaluatiemiddel vervaardigen met open en gesloten vragen;
- een evaluatiemiddel normeren, waarderen en analyseren op moeilijkheidsgraad;
- een rapportage op papier zetten en simuleren in een rollenspel;
- maakt verantwoorde didactische keuzes op basis van gegevens over (de individuele) leerprestaties, kortom het analyseren van evaluatiegegevens voorziet de leerkracht van informatie over zijn lesgeven en de effectiviteit daarvan;

Houdingsdoelen

Aan het einde van de module heeft de student:

- een houding ontwikkeld waarmee kinderen geleerd wordt eisen aan zichzelf te stellen (waarden en normen) ten behoeve van de verhoging van de kwaliteit van zelfevaluatie en zelfbeoordeling;
- een houding ontwikkeld waarmee kinderen zelf geleerd wordt evaluatiecriteria op te stellen ten behoeve van het zelfbeeld van kinderen;

Evaluatie

Om deze module met succes af te ronden, moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- 100% aanwezigheid;
- Doorlezen van aangereikt materiaal tijdens de lessen;
- voldoende beoordelingen van thuisopdrachten en presentaties (die op tijd moeten worden ingeleverd en uitgevoerd);
- Voldoende beoordelingen voor de 2 evaluatie-instrumenten.
- Voldoende schriftelijk tentamen.

Beoordeling

Beoordelingsonderdelen van de module 'Evaluatie' zijn:

- Door het missen van een bijeenkomst kan de module niet met een positief resultaat afgerond worden.
- Laatkomers worden niet toegelaten en dat betekent een bijeenkomst missen met alle gevolgen voor afronding van dien.
- Thuisopdrachten die niet op tijd ingeleverd worden of af zijn worden met een onvoldoende beoordeeld;
- Presentaties die niet aan de kwaliteitseisen voldoen worden met een onvoldoende beoordeeld;
- De *1ste instrument* moet op tijd worden ingeleverd (week 5).
- De *2de instrument* (ook wel de *eindopdracht* genoemd) wordt ingeleverd in de evaluatieweek na bijeenkomst 7.
- De hele module wordt afgerond met een schriftelijk tentamen (in de evaluatieweek).

****Alle bovengenoemde beoordelingsonderdelen moeten afzonderlijk met een voldoende afgesloten worden.***

Literatuur

Voor de ontwikkeling van deze module is de volgend literatuur nageslagen:

- Alkema, E; Tjerkstra, W: Meer dan onderwijs;
- De 'Evaluatie' reader.

Talen 4-8

Module	Vorbereidend en aanvankelijk lezen en schrijven 4-8 in Nederlands (en Papiamentu)		
Onderdeel	: Talen		
Docent	: Jessica Maduro		
Blok	: II. 3		
Specialisatie	: 4 – 8		
Aantal bijeenkomsten	: 7		
Studiebelasting	: 1studiepunt	=	<u>40 uur</u>
Bijeenkomsten:	7 X 1.5	=	10.5
Vorbereiding :	7 X 2	=	14
Literatuur en evaluatie		=	15.5

Inleiding

Omdat het methodisch leren lezen en schrijven op de meeste basisscholen begint op de eerste schooldag van de eerste klas, moet de student op de hoogte zijn van de didactiek van het voorbereidend en aanvankelijk lezen en van de methode die voor het leren lezen en schrijven gebruikt wordt. Op de reguliere basisschool op Aruba gebruikt men de methode “Veilig Leren Lezen” en in het speciaal onderwijs “Dal Bay Numa”.

Activiteiten op het gebied van voorbereidend lezen en schrijven tref je aan bij de kleutergroepen, met name bij de oudste kleuters die spoedig naar de eerste klas zullen gaan.

In het licht van de onderwijsvernieuwing moet er gestreefd worden naar een doorgaande lijn in het proces van voorbereidend en aanvankelijk leren lezen en schrijven. In de praktijk zullen deze twee fasen van het lees- en schrijfproces nog wel te onderscheiden zijn. Het aanvankelijk spellen gaat hand in hand met aanvankelijk lezen. Daar zal deze module over gaan. De stof bij de groep 4/8 zal gericht zijn op het proces van de eerste stadia van aanvankelijk lezen, al dan niet in een ontwikkelingsgerichte context. Eveneens zal ingegaan worden op de verschillen in aanpak bij het aanvankelijk leren lezen en schrijven van het Nederlands en het Papiamentu. Onze studenten zullen in ieder geval in deze module, die hen op zowel de huidige als de toekomstige situatie van het EPA moet voorbereiden, met de hierboven genoemde methoden kennismaken en werken.

Beginsituatie

Voor de student is dit een vervolg op de module taaldidactiek ‘ Lesa y skirbi den ciclo 1’ en ‘Leesbevordering’ en daarom is het een uitdaging om het geleerde in de praktijk toe te passen.

Leerdoelen

Kennisdoelen

- ❖ De student kent de verschillende leesstrategieën, waaronder de elementaire leeshandeling;
- ❖ De student kent kernbegrippen zoals; fonemen, grafemen, klankzuiver, structureerwoorden, auditief, visueel, discriminatie, objectivatie, analyse, synthese, ordenen, etc, met betrekking tot het aanvankelijk lezen inhouden en is in staat deze toe te passen;
- ❖ De student heeft inzicht in de proces en de didactiek van het voorbereidend en aanvankelijk lees- en schrijfonderwijs;
- ❖ De student is in staat de ontwikkelingsgerichte didactiek met het accent op lezen en schrijven toe te passen;
- ❖ De student is op de hoogte van de aanvankelijke leesmethodes die op Aruba gebruikt worden.

Vaardigheidsdoelen

- ❖ De student is in staat betekenisvolle activiteiten te verrichten in het kader van aanvankelijk lezen;
- ❖ De student kan de leesstrategieën zoals de elementaire leeshandeling verwoorden door het zelf voor te doen;
- ❖ De student is in staat verantwoorde lessen ‘aanvankelijk lezen en schrijven’ op te stellen en uit te voeren, al dan niet met behulp van een methode;
- ❖ De student is in staat de ontwikkelingsgerichte didactiek met het accent op leren lezen toe te passen, naast of geïntegreerd met de methodische aanpak;
- ❖ De student heeft inzicht in de methode “Veilig Leren Lezen” en “Dal Bay Numa”;
- ❖ De student is in staat leerlingen te motiveren voor het leren lezen en schrijven;
- ❖ De student is in staat rekening te houden met de verschillende moedertalen van de leerlingen bij zowel voorbereidend als aanvankelijk lezen.

Houdingsdoelen

- ❖ Is de student bereid om beginnende geletterdheid bij de kinderen te stimuleren.
- ❖ Is de student bereid om zelf materiaal te maken om de leerlingen zowel bij het Papiamentu als het Nederlands te ondersteunen.

Praktijkopdracht

- ❖ Is de student in staat verantwoorde lessen aanvankelijk lezen en schrijven op te stellen en uit te voeren.
- ❖ Is de student in staat de ontwikkelingsgerichte didactiek met het accent op leren lezen en schrijven toe te passen.

Werkvormen

- ❖ Presentaties van literatuur
- ❖ Observaties
- ❖ Discussies

- ❖ groepswerk

Evaluatie

Om in aanmerking te komen voor een studiepunt:

1. heeft de student zelfstandig of in groepsverband verschillende teksten/ artikelen in de reader over het onderwerp gelezen en bestudeerd;
2. heeft de student een handleiding met 3 (voorbeeld) lessen, de daarbijbehorende materiaal en de verantwoording in ontwikkeld en gepresenteerd, die beide met een voldoende beoordeling moet zijn afgesloten;
3. heeft de student individueel een verantwoording van minimaal 2 A4-tjes gemaakt waarin het leesproces van voorbereidend naar aanvankelijk lezen wordt beschreven, die eveneens als voldoende moet zijn beoordeeld;
4. krijgt de student een extra opdracht bij maximaal twee gemiste lessen.

Literatuur

Reader samengesteld uit de volgende bronnen:

- ❖ Docenten IPA, 2007, *Reader aanvankelijk lezen* plus bijlage
- ❖ Huizenga, Henk, 2000, *Aanvankelijk en Technisch Lezen*, Wolters – Noordhoff,
- ❖ Knijpstra Harm e.a., 1997, *Met jou kan ik lezen en schrijven*, Coutinho
- Paus Harry e.a., 2002, *Portaal, Praktische taaldidactiek voor het primair onderwijs*, Coutinho,

Talen 6- 12

Module Lezen en Schrijven in Ciclo 1 en 2

Onderdeel	: Talen
Docenten	: Cheryda Gemin
Blok	: II. 3
Specialisatie	: 6 – 12
Aantal bijeenkomsten	: 7
Studiebelasting	: 1studiepunt = <u>40 uur</u>
Bijeenkomsten	: 7 X 1.5 = 10.5
Voorbereiding	: 7 X 2 = 14
Evaluatie	: = 15.5

Inleiding

In het onderwijs neemt lezen een centrale rol in. En dat is nog niet zo gek als je bedenkt dat in het dagelijks leven lezen voortdurend een rol speelt. Lezen doe je eigenlijk overal. Geen wonder dat lezen in het onderwijs voor elk kind van groot belang is. Daarom gaat deze module over de didactiek van technisch, begrijpend, studerend en belevend lezen. Kortweg ook voortgezet lezen genoemd. Ook methoden, werkvormen, toetsing hebben een plaats in deze module. De theorie achter de praktijk komt aan bod voorzover die van belang is voor het werken in de basisschool. Verschillende mogelijkheden voor differentiatie en zorgverbreding in een leesles; hoe organiseer je die? Welk materiaal kun je daarbij gebruiken? Hoe beoordeel je dat? Bij dit onderdeel passen de lesopdrachten en instituutspactica.

Het is belangrijk dat de leraar die taalonderwijs geeft zich ervan bewust is dat vele wegen naar Rome leiden, dat didactische keuzes altijd verbonden zijn met mens - en maatschappij-opvattingen in ruime zin. Het is in ieder geval belangrijk dat kinderen leren om met plezier te lezen en te schrijven.

Beginsituatie

Het onderwijs in lezen en schrijven is hedendaags helaas niet wat het zou moeten zijn. Hierdoor wordt er van de student verwacht dat zij de nodige creativiteit en voorstellingsvermogen bezit om het gewenste lees,- en schrijfonderwijs te kunnen visualiseren en te kunnen realiseren.

Leerinhouden

Deze module is een vervolg op de module Taalvaardigheid schrijven, Voorbereidend en aanvankelijk lezen, Tekstanalyse en Taalverwerving, Taalontwikkeling en werken met de taalmethode? Bovendien gaan we verder met de 5 kernvragen voor goed taalonderwijs zoals we dat gestart zijn in module 2.2.

Leerdoelen

Kennisdoelen

- De student houdt rekening met de doelen van interactief taalonderwijs bij het voortgezet lezen en schrijven;
- De student heeft kennis genomen van het begrip voortgezet technisch lezen en begrijpend lezen;
- De student heeft kennisgenomen van het concept vertellend schrijven ;
- De student is op de hoogte van de didactiek van technisch en begrijpend lezen;
- De student is op de hoogte van het belang van een motivatiefase bij het technisch en begrijpend lezen en kan een weloverwogen keuze maken van een passende activiteit;
- De student weet hoe hij/ zij aan woordenschatuitbreiding moet werken tijdens het voortgezet lezen;
- De student heeft kennis van lees- en schrijfstrategieën;
- De student heeft kennis van de diverse activiteiten en werkvormen die er op het gebied van technisch en begrijpend lezen zijn en tevens op het gebied van vertellend schrijven;

Vaardigheidsdoelen

- De student kan het technisch lezen zo vormgeven dat het voor het Arubaanse kind een betekenisvolle vaardigheid wordt en blijft;
- De student is in staat om bij het begrijpend lezen leesstrategieën aan te bieden;
- De student is in staat om bij het vertellend schrijven schrijfstrategieën aan te bieden
- De student kan activiteiten kiezen het lees- en schrijfproces bevorderen;
- De student kan lezen en schrijven op een functionele manier benaderen en vormgeven, zodat de tekst deel uitmaakt van werkelijke communicatie
- De student is in staat om een leeromgeving te creëren waarin lezen en schrijven worden gestimuleerd.
- De student kan verantwoorden hoe hij aan woordenschatuitbreiding moet werken tijdens het voortgezet lezen.
- De student kan naar aanleiding van thema's geschikte boeken en teksten selecteren die passen bij de beleving van het kind.

- De student kan verantwoorde lees - en schrijflessen opzetten en uitvoeren en indien nodig daarvoor materiaal ontwikkelen.
- De student is in staat de leerlingen te motiveren tot lezen en schrijven.

Houdingsdoelen

- ◆ De student is bereid de leerlingen te motiveren tot lezen en schrijven.
- ◆ De student is bereid om de leerlingen verder te helpen in het lees- en schrijfproces.
- ◆ De student ziet het belang in om de leerlingen geïnteresseerde lezers of schrijvers te laten worden.

Praktijkvaardigheidsdoelen

- De student kan onder begeleiding van een ervaren leerkracht de taalonderwijsactiviteiten die bij ciclo 1 en 2 horen, verrijken, uitvoeren en evalueren;
- De student maakt daarbij beargumenteerd gebruik van verschillende werkvormen
- De student kan uitdagende spel en oefentaken voor het kind voorbereiden en uitvoeren

Evaluatie

Om in aanmerking te komen voor een studiepunt:

1. heeft de student de verschillende teksten/ artikelen uit de reader gelezen en bestudeerd;
2. heeft de tentamenopdracht individueel gemaakt.
3. moet de student minstens 80% van de bijeenkomsten gevolgd hebben krijgt de student een extra opdracht bij 50-80% aanwezigheid.
moet de student module opnieuw volgen bij een aanwezigheid van minder dan 50%.

Tentamenopdracht: aan het einde van de module

Maak individueel een lessenserie begrijpend lezen van ongeveer 4 a 5 samenhangende lessen over een zelf vast te stellen leesvaardigheid. Vanzelfsprekend hoort een verantwoording er bij.

- de lessenserie moet voldoen aan de 5 kernvragen voor goed taalonderwijs
- de gekozen leesvaardigheid moet centraal staan
- de beginsituatie wordt in overleg vastgesteld
- kies zelf bij de basislessen goede passende teksten
- maak lesopzetten volgens het basismodel Begrijpend lezen

Literatuur

Reader samengesteld uit de volgende bronnen:

- ❖ Robbe Rolf , 2001, *Begrijpend lezen*, , Wolters – Noordhoff, Groningen.

- ❖ Knijpstra Harm e.a, 1997, *Met jou kan ik lezen en schrijven*, Van Gorcum
 - ❖ Harry Paus e.a., 2002, *POR Taal, Praktische taaldidactiek voor het primair onderwijs*, Coutinho, Bussum.
- Nijmeegse Werkgroep, 1996, *Taaldidactiek aan de Basis*, , Wolters-Noordhoff, laatste druk

Papiamento

Modulo	Mi propio material pa lesa y skirbi	
Periodo	: II.2	
Materia	: Papiamento	
Sector	: Idioma	
Specialisacion	: tur	
Docente	: Gregory Goedgedrag	
Peso di estudio	: 1 punto - 40 ora	
	ora di contacto	: 7x1,5= 10,5 ora
	tarea pa cada siman	: 7x1,5= 10,5 ora
	tarea di evaluacion	: 9 ora
	literatura	: 10 ora

Introduccion

Un di e tareanan di e maestro nobo ta duna les na un manera responsabel na Papiamento. Den cuadro di esei e mester por traha material na Papiamento, entre otro texto pa e diferente materianan. Hopi biaha sa resulta, cu e scol no tin suficiente material adecuado na Papiamento, por ehempel pa e tema cu e maestro kier trata. Esei kier men, cu e maestro mester traha, adapta of traduci texto.

Pa por haci esaki na un manera responsabel, e maestro mester domina algun habilidad. Diferente di e habilidadnan ei ta topico di e modulo aki.

Situacion inicial

E estudiante a cera conoci caba cu e ortografia di Papiamento, cu e reglanan principal di gramatica di Papiamento y cu literatura infantil y hubenil na Papiamento.

E estudiante ta bon na haltura di e aspectonan importante di innovacion di enseñansa, specialmente relaciona cu Papiamento.

Meta general

Na final di e modulo

- e estudiante tin un miho dominio di e idioma nacional Papiamento
- e estudiante ta capas di traha texto adecuado na bon Papiamento pa su les.

Meta cognitivo

- E estudiante ta conciente di e balor di bon uzo di Papiamento.
- E estudiante conoce e reglanan gramatical di Papiamento.

- E studiante conoce e reglanan ortografico di Papiamento.
- E studiante por huzga calidad di texto segun cierto criterio.
- E studiante sa cu idioma ta parte esencial di tur materia na scol

Meta di habilidad

- E studiante ta formula corectamente.
- E studiante por reconoce eror gramatical y por coregi esaki.
- E studiante por usa e reglanan ortografico corectamente.
- E studiante por haci uzo di elemento stilistico den su textonan
- E studiante ta haci uzo di e strategianan di scucha y lesa.
- E studiante ta haci uzo di e strategianan di skirbimento.
- E studiante por produci diferente sorto di texto pa uzo na scol, pa diferente materia.
- E studiante por reflexiona riba su idioma.

Meta di actitud

E studiante ta

- dispuesto pa coregi su mes y pa acepta comentario di otro.
- dispuesto pa yuda otro pa yega na bon uzo di Papiamento.

Contenido

- Profundisacion y ampliacion di conocimiento y dominio di idioma Papiamento den tur su aspectonan gramatical, ortografico y stilistico cu ehercicio y tarea
- E strategianan di lesamento
- E strategianan di skirbimento
- Diferente sorto di texto
- Relacion idioma Papiamento y e otro idioma na scol
- Atencion pa texto y idioma den tur les di scol preparatorio y basico

Forma di traha durante e modulo

Despues di a trata e ortografia na un forma skemático, ta introduci pa cada les un tema/topico, rond di cua ta trata diferente aspecto di e idioma. Na final di cada les e studiante ta haya e tarea pa traha un texto relaciona cu e tema/topico. Un parti di e tarea aki e tin di haci pafó di e oranan di contacto. E aporte y participacion activo di studiante ta hopi importante.

E studiante mester cuminsa na tempo cu e texto pa evaluacion final.

Evaluacion

E studiante mester cumpli cu e siguiente exigencianan:

- Presencia: minimo 80%
- Trahamento y entrega di e tareanan; ta registra esaki.
- Ta entrega un minimo di dos obra propio di cada genero literario cu e docente a splica

- Ta yuda forma e coleccion di obra pa medio di entrega di e obranan propio

Literatura

- Un bon diccionario (Dijkhoff, Mansur, Joubert, Ratzlaff)
- Ortografia Papiamento
- Tur e readernan anterior
- material parti durante les

Het kind spreekt (nog) niet of opvallend minder, is minder goed te verstaan en begrijpt soms niet goed wat er gezegd wordt.

Een vertraagde spraak- en/of taalontwikkeling kan samenhangen met andere stoornissen zoals een algehele ontwikkelingsachterstand, slechthorendheid, onderstimulering, emotionele ontwikkelingsstoornis (autisme).

Het komt ook voor dat het kind problemen heeft met de spraak/taal zonder dat er een duidelijke oorzaak voor gevonden wordt.

Een vertraging in de spraak-en taalontwikkeling geeft problemen: het kind wordt door de omgeving niet begrepen en kan zich niet goed uiten. Dit kan tot gedragsproblemen leiden: het kind wordt opstandig en driftig als het niet begrepen wordt of gaat zich juist meer terugtrekken. Ook het leren op school kan moeizamer verlopen.

Beginsituatie:

De studenten leren in de beroepsgerichte fase, in I.P. en in praktijk te differentiëren.

De meerwaarde van deze module is gericht om studenten in de praktijk leerlingen met communicatie problemen te leren signaleren, observeren, interpreteren en te begeleiden.

Leerinhouden:

- Spraak- taalontwikkeling bij kinderen
- Taalachterstand en taalontwikkelingsstoornissen
- Taal observatielijsten
- Spraakachterstand en spraakontwikkelingsstoornissen
- Articulatie observatielijsten
- Afwijkende mondgewoonten
- Stotteren
- Gehoorsproblemen/ auditieve problemen
- Kinderheesheid

Linkage:

IP's

Module: Hunga cu bo idioma y desaroye 1.3

Module: Het speciale kind in het basisonderwijs 1.4

Module: Zorg op maat 1.4

Module: Mondelinge taalactiviteiten 1.4

Module: Sociale emotionele ontwikkeling 2.1

Module: Adkision y desaroyo di idioma 2.1

Module: Cognitieve ontwikkeling 2.2

- Deze module wordt met orthopedagogiek geïntegreerd.

Praktijlink:

- De studenten moeten communicatie stoornissen kunnen signaleren om te kunnen differentiëren in praktijk.

Leerdoelen:

Kennisdoelen

- De student kan de voornaamste aspecten van spraak- en taalontwikkeling signaleren, tijdig weten te verwijzen en in ieder geval het kind pedagogisch-didactisch ondersteunen in de klas.
- De student kan onderscheid maken in de verschillende spraak- en taalontwikkelingsstoornissen.

Vaardigheidsdoelen

- De student weet zelfstandig de juiste informatiebronnen te vinden en deze doelmatig te gebruiken.
- De student ontwikkelt vaardigheden om preventief te begeleiden, gericht op versterking van het zelfvertrouwen van het kind.

Houdingsdoelen

- De student ziet het belang van vroegtijdige onderkenning van de spraak- en taalproblemen binnen het onderwijs.
- De student heeft begrip voor het kind voor wat het kind heeft meegemaakt of wat het nog te wachten staat (bv. op medisch en/of emotioneel gebied).
- De student is zich bewust van het feit dat hij/zij flexibel, tolerant, affectief en onbevooroordeeld moet opstellen t.a.v. het kind met spraak/taalproblemen.

Werkvormen:

- Casusbesprekingen
- Powerpointpresentaties
- Werkcolleges
- Presentaties

Praktijkopdracht:

In blok 2.4 uitvoeren van de opdracht “Observatie spraak- en/of taalachterstand”, waarbij de student een leerling gaat observeren a.d.h.v. een spraak/taal observatielijst en de verkregen informatie in een verslagvorm verwerken en inleveren (*zie praktijkgids*).

Evaluatie:

Om deze module met succes af te ronden, moet de student aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 80% aanwezigheid; bij 2 keer afwezig zal de student een aanvullende opdracht ontvangen alvorens te kunnen participeren aan de evaluatie.
- Bij drie keer afwezig wordt het blok opnieuw.
- Uitvoeren, inleveren en presenteren van verplichte opdrachten die in de bijeenkomsten worden opgegeven.
- Open boek tentamen a.d.h.v. een casus.

Literatuur:

- ❖ Pronk-Boerma, Mieke: Logopedie voor onderwijsgevendden, (2003)
- ❖ Signaleraar, 2007
- ❖ Logopedie en leerkracht, Carry Lindenberg-Meijerman, (2007)
- ❖ Articulatiestoornissen, Rene Stes, (2000)

Hand-outs

Beeldende Vorming

Modulo	Didactica di arte Visual: 3- dimensional
Periodo:	II-3
Specialisacion:	4-8/6-12
Docente:	Stan Kuiperi
Peso di estudio:	1 punto
Ora di estudio:	40 ora
Encuentronan:	- 7 x 1,5 = 10,5
Tareanan semanal:	- 7 x 4 = 28
Evaluacion:	- = 1,5

Introduccion

Educacion di Arte Visual den promer lugar ta un materia practico, cu e estudiante ta siña duna pa medio di training practico y concreto. Sin embargo e aspecto teoretico y didactico ta forma e fundeshi riba cua e practica ta construi. E modulo aki ta enfoca riba e didactica di educacion di arte na un manera practico, tumando arte 3-dimensional y material resicla como medionan pa traha. En general, e modulo aki ta forma un tipo di blueprint pa e futuro practica di maestro di educacion di arte.

Situacion inicial

E estudiante a completa tres modulo di Educacion di Arte Visual caba. Durante e tres promer modulonan, e estudiante a cuminsa desaroya su habilidadnan creativo, tecnico, y reflectivo. Ademas, ela desaroya mas confiansa den su mes como maestro creativo y a haña mas experiencia den e practica di enseñansa mediante e periodonan di stage. Awor, na final di e di dos aña, e estudiante mester ta prepara pa cuminsa cu e modulo mas didactico di arte visual.

Contenido

Den liña grandi, “Didactica di Arte Visual” ta ofrese na e estudiante dos direccion di estudio. Un banda e modulo ta enfoca riba introduccion di arte y temanan 3-dimensional (sculptural/funcional) hasiendo uso di varios tipo di material resiclabel. Otro banda e ta duna e estudiante un training didactico y practico specifico den e preparacion, realisacion y evaluacion di lesnan di Arte visual:

Componentenan:

- Concepto pa un les den subgrupo

- Preparacion (formulario didactico preparacion di les Arte Visual)
- Realisacion di les (practica den instituto)
- Evaluacion clasical
- Registracion y compilacion di tur material di les pa distribucion general

Linkage

Linkage di e modulo aki ta posibel cu cursonan di pedagogia y didactica general, e materia Techniek, e aera Naturalesa y Tecnica.

Ademas por integra cu Drama, Baile y Musica den sentido di uso di obhetonan funcional den e modulonan di Arte en general.

Linkage cu practica

Den scolnan e estudiante por pone e conosemento di e modulo aki den practica directo.

Por hasi uso directo di tematica y material den lesnan pa tur tipo di scol y edad unda cu e estudiante di IPA ta coriendo stage. Ademas por practica e varios aspectonan didactico di e tipo di les aki den e situacion real di enseñansa.

Metanan

Metanan di conosemento

Na final di e modulo e estudiante

- conose e situacion di medio ambiente y produccion di “waste” na Aruba
- conose e materialnan diverso cu ta desechabel y resiclabel
- conose e aspectonan didactico relaciona cu lesnan di arte 3-dim. resiclabel
- conose ehempelnan di arte di material resicla

Metanan di habilidad

Creativo

Na final di e modulo e estudiante a desaroya habilidad pa

1. crea obhetonan nobo di uso diverso for di material resicla
2. crea lesnan cu temanan relevante

Tecnico

3. scohe material y tecnicanan adecua
4. aplica tecnicanan specifico pa construccion

Reflectivo

5. crea, prepara y realisa lesnan cu metanan specifico
6. crea solucionnan relaciona cu medio ambiente local

Metanan di actitud

Na final di e modulo e estudiante:

1. Ta dispuesto pa considera positivamente e funcion personal y social di arte y di educacion di arte

2. Ta dispuesto pa haña y duna educacion di arte na manera positivo y optimal.
3. Ta habri pa e implicacionnan di cuidu di e medio ambiente local relaciona cu enseñansa.

Tareanan pa practica

E estudiante ta crea, realisa y evalua un les cu e tema di cuidu di medio ambiente relaciona cu material desechabel y resiclabel. Como parti di e les aki, e estudiante ta purba crea un sistema di uso di material resiclabel pa tur clas di e scol. Ademas ta incorpora den esaki ideanan of un proyecto pa tene e medio ambiente rond di e scol limpi di desecho.

Formanan di traha

- Tratamento teoretico/audiovisual di e tema
- Tratamento practico di e tema: Lesnan semanal di subgruponan
- Observacion, evaluacion y discusionnan clasical
- Tareanan semanal individual (externo)
- Investigacion, registracion y compilacion di material di les

Evaluacion

Na final di e modulo e estudiante a cumpli cu:

- 80% di atencencia
- Tur les prepara, duna y evalua na nivel satisfactorio
- Tur excursion/investigacion externo na nivel satisfactorio
- Participacion general activo y positivo
- Tarea di practica
- Compilacion y entrega di material di les segun indicacionnan
- Examen/tarea final.

Material (resicla):

- Papel, carton
- Tela
- Plastic, foam
- Palo
- Metal
- Obhetonan diverso

Literatura

- Schasfoort, Ben, 1999. "Beeldonderwijs en Didactiek", W-Noordhoff, Ned.
- Marston, Rip, 1994. "Constructing equipment from recycled materials. Our environment in crisis. We can save the future". Journal of Physical Education, Recreation and Dance, Oct. 1994,USA.
- Literatura diverso.

Dansante Vorming

Module	'Imagen & Moveshon'
Docent	Wilma Kuiperi-Jansen(KJ)
Fase	Beroepsgericht
Blok	II-3
Specialisatie	4-8/6-12
Studiepunt	1 (=40 studielasturen)
Aandeel	Contact uren(7x1.5) Niet Contacturen(Opdrachten 29.5)

2a & 2b Project Ipa(DV) met Aruba Art Foundation & Introdans 2005

Doelen

- De student ontwikkelt de vereiste vaardigheden, kennis inzichten t.a.v. de ontwikkelingsdoelen van het vak Dansexpressie als educatieve dans in het onderwijs
- De student ontwikkelt inzicht in de eigen multiple intelligentie en die van de leerling
- Eigen persoonlijkheidsontwikkeling, creativiteitsontwikkeling, cognitieve ontwikkeling en sociaal emotionele ontwikkeling dmv Educatieve Dans
- Motorische ontwikkeling teneinde zichzelf te leren gevoelens en gedachten vorm te geven in een eigen bewegingstaal
- De student leert de danselementen bewust te hanteren in combinatie met de kennis en technische doelen van beeldende vorming
- Dans ontwerpen adhv Beeld (imahen), uitgangspunt bewegingsverhaal
- De student heeft inzicht in de integratieve mogelijkheden van de Kunstvakken(Beeldende Kunst i.h.a.,Dans,Muziek,Teater,)
- De student ontwikkelt een constructieve-kritische houding tov Kunst adhv eigen werk en die van anderen
- De student krijgt inzicht in de waarde van Kunst tbv ontplooiing van de ontwikkelingsgebieden van het kind
- De student krijgt inzicht in de didactische doelen van Dans

Inhoud

- Dansvaardigheid
- Bewust werken met de danselementen
- Lichaamsscholing, bewegingstechnieken
- Samendansend eigen bewegingsverhaal creëren
- Creativiteits ontwikkeling
- Didactiek van educatieve dans in grote lijnen
- Danspresentatie van eigen dansverhaal en die van klasgenoten voorbereiden
- Krijgt inzicht en kennis van de vormende waarde van een presentatie
- Zelfstudie en theoretische kennis mbt didactiek van educatieve dans
- Eigen creativiteit ontwikkelen
- Kijken naar dans/beschouwing (video, bezoek dansvoorstelling, eigen voorstelling)
- Dansthema: Actualiteit en input studenten zelf

Linkage

Module Dans DV-1, alle Arte- modulen BV, MU, DR, Sova en introductieweek, Idioma voor verslag, ICT, H & C, afhankelijk v. thema N &T en alle andere vormingsgebieden, Ipabilidad.

Critical Thinking als werkvorm

Procesevaluatie/ discussie topics uitgaande van of gerelateerd met kunst

Opdrachten en zelfwerkzaamheid naar sites, eigen reader

NCU opdrachten presenteren en feedback geven

Evaluatie

- Voldoende voor Dansdossier (Inhoud vooraf evaluatieweek. Svp logboek met reflectie & draaiboek v. voorbereiding tot voorstelling, foto's/video/dvd)*
- Theorie toets van o.a. reader DV1 en DV2 – open boek
- Voldoende voor dansvoorstelling voor extern publiek
- 80% aanwezigheid, 100% NCU opdrachten/ formulier

Motivatie

Een opmerking op je studiepuntbewijs aan de hand van:

Input tijdens contacturen en samenwerking in team, uitvoeren v. NCU-opdrachten, zelfwerkzaamheid, eigen initiatieven, zelfreflectie, open en kritische opstelling.

*Graag wekelijks je tijd bijhouden op formulier bij het uitvoeren van de NCU-opdrachten.

Formacion Teatral

Modulo	: E popchi ta conta su storia
Periodo	: 2.3
Docente	: Amy Lasten, Gisele van Grieken y Stan Kuiperi
Peso di estudio	: 1 stp

7 les di 1.5 ora = 10.5 ora

25,5 ora pa:

- Trahamento di relato di les (na turno)
- Trahamento di bo popchi
- Studiamento di reader
- Como evaluacion:
 - a. Un articulo cu ta trata con pa uza bo popchi den les.
 - b. un presentacion individual den klas, den practica y durante Ipabilidad
 - c. e storia riba papel

Introduccion

E studiantenan ta den nan di segundo aña di nan estudio. Den e modulo aki nan ta desaroya e competencia pa haci di nan popchi un personahe teatral cu nan por presenta den klas.

Nan ta desaroya e abilidad pa laga e popchi conta un storia den un forma dramatisa. Ademas nan ta fungi como, contado (verteller) caminda nan ta den interaccion cu publico y nan ta actua como un personahe, cu tin un cierto relacion cu e popchi.

E ta hopi importante pa e studiantenan desaroya e abilidadnan aki, ya cu e popchi aki por haya un luga masha importante den les y den klas. Si bo incorpora e personahe di e popchi aki durante cualkier materia e les ta haya un caracter magico y di wega (speels) y esaki lo engrandece e interes di e muchanan masha hopi mes den e les. E popchi lo contribui pa haci siñamento bira un proceso agradabel y efectivo.

Durante e modulo aki tambe lo tin atencion special riba uzo y cuido di stem ya cu e stem ta e herment masha importante den e actuacion di e popchi. Tur emocion ta bin dilanti pa gran parti pa

medio di su stem. Pesey e ta hopi importante pa cuida e stem prome, durante y despues di e actuacionnan. Aunke cu studiantenan lo traha nan popchi na cas, lo duna atencion specifico riba trahamento di e popchi caminda ta necesario. Otro faceta cu lo haya atencion ta scirbimento di storia y scirbimento di un escena ya cu un bon storia ta esencial pa tin un bon presentacion.

Contenido

- A. Creacion di popchi, su aparencia, su caracter, su manera di expresa, su stem, su manera di cana, move, su emocionnan, su custumbernan, deseonan, secretonan, cu otro palabra su mundo.
- B. Creacion di e ambiente, contexto, decor di e popchi su mundo.
- C. E technicanan relaciona cu e comunicacion di e popchi cu e publico.
- D. E puntonan di atencion pa cu e contado (verteller).
- E. Actuacion di personahe y uzo di e medianan teatral.
- F. Scirbimento di storia
- G. Puntonan di atencion pa cu trahamento di e popchi: su cara, cabe, curpa, vestuario, etc.
- H. E habilidad di por hunga cu nos voz dor di cambia nos volume, haltura di tono, resonancia, velocidad di papia, articulacion, ritmo y melodia.
- I. Anotacion den e storia unda pa trece cambio den e voz di e popchi.
- J. Puntonan di atencion pa cuida nos voz despues di a hunga cu e diferente aspecto di voz.

E contenido di e modulo aki ta relaciona cu e siguiente areanan di competencia:

- Competencia interpersonal y intrapersonal
- Competencia pedagogico
- Competencia di contenido di specialisacion y di didactica
- competencia organisatorio
- Competencia di reflexion y desaroyo

Conexion cu otro modulo

Situacion inicial

E studiantenan a haya den e prome aña un modulo di drama/teatro unda e foco tabata desaroyo di nan propio expresion y creatividad y nan a sera conosi cu diferente forma di traha (werkvorm). Ademas nan a haya un modulo riba presentacion di bo mes, caminda tabatin atencion riba uzo di

curpa y uzo di stem dilanti di klas. Tambe e studiantenan a trece un presentacion dilanti den cuadro di e modulo di integracion di teatro y musica y esaki tambe a ser presenta den cuadro di Ipabilidad pa muchanan di scol basico. Studiantenan a haya den e prome aña e modulo di con pa uza e voz y rosea corecto dilanti di klas y con pa preveni di haya problema di voz (logopedie).

Meta general

E estudiante ta progresa den uzo di su propio creatividad y fantasia.

E estudiante ta desaroya su propio habilidad di expresion y actuacion den teatro pa medio di Teatro di Popchi.

Meta specifico

Meta cognitivo

E estudiante ta haya conosimento di e technicanan di actuacion cu popchi.

E estudiante ta haya conosimento cua ta e aspectonan pa tene cuenta cu ne ora ta desaroya y actua un personahe.

E estudiante ta haya conosimento kico ta e papel di e contado.

E estudiante ta haya un bista con pa aplica e elementonan basico di teatro, ken, kico, kon, unda y pakico den creacion y contamento di un storia.

E estudiante ta haya conosimento di uzo di e medionan teatral den su storia pa crea e ambiente adecuado di e popchi.

E estudiante ta capas pa tin interaccion cu e publico durnate e presentacion y improvisa den su actuacion si esaki ta necesario.

E estudiante ta haya conosimento riba uzo di e popchi pa introduci cierto materianan of pa trata cierto temanan den klas.

Meta di habilidad

E estudiante ta haya e habilidad pa actua cu su popchi (1).

E estudiante ta haya e habilidad pa desaroya y actua un personahe (2).

E estudiante ta haya e habilidad di actua como contado (3).

E estudiante ta haya e habilidad pa combina e habilidadnan 1,2,3 den un escena.

E estudiante ta crea un escena y ta haci uzo di e medionan teatral.

E estudiante ta capas pa improvisa den su actuacion y comunicacion cu e publico.

E estudiante ta capas pa involvi su popchi den cualkier materia of situacion den klas pa fortifika e proceso di enseñansa.

Meta di actitud

E estudiante ta dispuesto y ta para habri pa descubri y desaroya su propio abilidadnan den trahamento cu su popchi, di actua un personahe y di fungi como contado.

E estudiante ta dispuesto pa investiga tur e diferente aspectonan cu ta haci actuacion cu un popchi efectivo.

E estudiante ta dispuesto pa train e diferente technicanan relaciona cu actuacion cu popchi mestanto cu esaki ta necesario.

E estudiante ta dispuesto pa integra e diferente aspectonan cu e ta siña den un presentacion.

E estudiante ta demostra di tin interes den e modulo y pa haci tur esfuerço pa e por probear mastanto posibel di e enseñansa.

E estudiante ta capas pa tin un comunicacion respetuoso na tur momento en relacion cu e modulo aki.

Forma di traha

Den e modulo aki nos lo aplica “teamteaching”. Esaki kier meen cu nos lo tin di haber cu tres docente. Amy Lasten pa e parti di actuacion cu e popchi, scirbimento y contamento di storia, Giselle van Grieken pa e parti di uzo y cuida di voz y Stan Kuiperie pa e parti di trahamento di e popchi. Den cierto les cierto docente lo tin encargo riba cierto parti.

Ta importante pa tene cuenta cu e modulo aki tin un caracter hopi tecnico. Esaki ke men cu diferente abilidad tecnico meste haya atencion. Pesey ta importante pa cuminsa traha mesora riba e popchi. Tampoco meste laga trahamento di e storia pa e ultimo momento, pasobra den les tin oportunidad pa train e contamento di diferente parti di e storia y haya feedback riba dje. Pesey e lesnan lo ta en general hopi practico. E reflexion riba e trabaonan den les lo sirbi pa haya conosimento riba e aspectonan tecnico di e les.

Ademas lo haya un reader cu un guia con pa traha popchi y algun aspecto pa tene cuenta cu ne ora ta scirbi un storia.

E punto di salida ta cu e material aki ta wordo studia hopi bon na cas pa por haci e tareanan necesario na cas, manera trahamento di e popchi y scirbimento di e storia.

E trabaonan den les lo ser haci individual: cada persona cu su popchi. Pa turno studiantenan ta traha relato di e lesnan, pa

despues bo por cai bek riba e informacionnan cu ta bin dilanti den les, pa ora bo kier traha cu popchi den futuro.

Lo haci uzo di e siguiente construccion di les :

- a. Los curpa
- b. Ehercicio
- c. Tarea di actuacion
- d. Reflexion y teoretisacion
- e. Evaluacion

Evaluacion

Como evaluacion ta cumpli cu e siguiente rekesitonan:

- a. Ta traha un popchi cu un caracter tipico.
- b. Ta scirbi un storia di e popchi y ta describi tur e accionnan den e storia.
- c. Ta conta e storia di e popchi, caminda un otro personahe cu tin un cierto relacion cu e popchi p.e. su amigo tambe tin un funcion den e storia.
- d. Ta fungi como contado (verteller) cu ta percura pa introduccion y clausura di e evenemento cu e klas of publico.
- e. Ta scribi riba ½ A-4 e diferente formanan cu lo por uza e popchi den klas.
- f. Ta conta e storia aki un biaha den klas durante siman di evaluacion, den practica y durante Ipabilidad.
- g. Ta demonstra un actitud constructivo y un comunicacion respetuoso.
- h. 80% presencia

E evaluacion lo tuma luga dor di e docentenan Amy Lasten y Gisele van Grieken y Stan Kuiperi.

Literatura

Ta ricibi un reader na comienso di e modulo y durante e modulo lo sigui ricibi diferente informacion mas riba papel.

Formacion Teatral

Modulo : **Actuacion cu mascarada**

Periodo : 2.3

Docente : Amy Lasten y Nigel Matthew

Peso di estudio : 1 stp

7 les di 1.5 ora = 10.5 ora

25,5 ora pa:

- Trahamento di relato di les
- Realisacion di un improvisacion como 'huiswerk'
- Trahamento di un les di actuacion y dunamento di e les aki na un clas.
- Studiamento di reader
- Como evaluacion presentacion den duo

Introduccion

E studiantenan ta den nan di segundo aña di nan estudio. Den e cuadro di "Tools and Skills" e ana aki e intencion ta pa e studiantenan desaroya un technica cu por sirbi como un herment cu nan por aplica den practica. Pesey den e modulo aki nan ta desaroya e competencia pa traha mascarada y actua cu mascarada. Nan ta desaroya e habilidad con ta actua cu mascarada ya cu esaki ta un technica riba su mes. E mascarada tin su propio caracter y e arte ta pa drenta den su mundo y duna e mascarada bida. Banda di desaroya e competencia pa actua cu mascarada, nan ta desaroya e competencia tambe con pa introduci e technica aki cu nan clas. Ademá nan ta siña haci uzo di e technica di papier mache pa traha e mascarada.

Contenido

- Trahamanto di mascarada
- Technica di papier maché
- Traha un forma básico pa construi un mascarada
- Forma detaya pa traha cu papier mache
- Schets didáctico pa traha un mascarada
- Caracter di mascarada
- Emocion basico di personahe
- Forma di move cu e curpa inspira pa mascarada

- Desaroyo di personahe a base di Pinguin, Gorilla y Warawara como puntonan di salida
- Sonido of forma di papia di mascarada
- Actuacion grotesco non-verbal

E contenido di e modulo aki ta relaciona cu e siguiente areanan di competencia:

- Competencia interpersonal y intrapersonal
- Competencia pedagogico
- Competencia di contenido di specialisacion y di didactica
- competencia organisatorio
- Competencia di reflexion y desaroyo

Conexion cu otro modulo

Situacion inicial

E studiantenan a haya den e prome aña un modulo di drama/teatro unda e foco tabata desaroyo di nan propio expresion y creatividad y sera conosi cu diferente forma di traha (werkvorm). Ademas nan a haya un modulo riba presentacion di bo mes, caminda tabatin atencion riba uzo di curpa y uzo di stem dilanti di klas. Tambe e studiantenan a trece un presentacion dilanti den cuadro di e modulo di integracion di teatro y musica y esaki tambe a ser presenta den cuadro di Ipabilidad pa muchanan di scol basico.

Meta general

E estudiante ta desaroya un habilidad tecnico den actuacion cu ta sirbi como herment pa duna les di teatro na skol di tal forma cu e elemento teatral por ta interesante pa muchanan di 8-12 aña.

Meta specifico

E estudiante ta siña traha un mascarada, ta siña actua cu ne y ta traha un les con pa traha cu un clas den un les di actuacion cu mascarada. Su propio experencia den les ta sirbi como ehempel y punto di salida ora ta trata e habilidad con pa duna e tipo di lesnan aki na e alumnonan.

Meta cognitivo
mascarada,

E estudiante ta haya conosimento riba diferente tipo di nan diferente funcionnan y di e technica con ta actua cu e mascarada.

E estudiante ta haya conosimento ki efecto uzo di un mascarada tin riba e movecionnan di curpa y e uzo di voz.

E estudiante ta haya conosimnto cu bestia por sirbi como punto di inspiracion pa desroyo di un personahe.

E estudiante ta haya conosimento con pa traha cu un forma basico pa traha un mascarada .

E estudiante ta haya conosimento con ta traha e mascarada cu papier mache.

Meta di habilidad

E estudiante ta bira abil den trahamento di un cierto tipo di mascarada, con pa uza e mascarada den actuacion y con pa move cu e curpa y con pa uza e stem.

E estudiante ta bira abil den uzo di e forma grotesco y retorico en relacion cu uzo di mascarada.

E estudiante ta transforma un bestia den un personahe.

E estudiante ta traha un mascarada cu e technica di papier mache.

Meta di actitud

E estudiante ta dispuesto pa experimenta, pa train aspectonan desconosi di actuacion y ta para habri pa siña di su experencinan den les.

E estudiante ta dispuesto pa traha hunto cu su colega studiantenan.

E estudiante ta dispuesto pa busca un momento den e programa di skol pa duna su les di actuacion cu mascarada.

E estudiante ta dispuesto pa sigui e pasonan nesecario y e explora e technica di papier mache pa yega na un propio mascardada.

Forma di traha

E lesnan lo ta en general practico. Lo haci uzo di los curpa, ehercicio y presentacion. Na final di cada les ta para keto pa wak kico ta e puntonan di atencion cu mester tene cuenta cu ne.

Lo traha den duo of grupo chikito durante henter e modulo.

Ademas lo haya info riba papel segun e modulo ta desaroya.

Pa turno studiantenan ta traha relato di e lesnan, pa despues bo por cai bek riba e informacionnan aki, ora bo kier duna les di actuacion cu mascarada cu bo clas.

E mascarada ta wordo traha bao di guia pa siña domiona e technicanan necesario.

Evaluacion

Como evaluacion:

1. Den grupo di dos ta presenta un sucedido entre e dos personahenan y of creaturanan haciendo uzo di e mascaradanan. Cada un di e personahenan of creaturanan ta revela su caracter, su manera di move, papia of saka sonido y su sentimentonan
2. Den grupo chikito ta traha un improvisacion na cas.
3. Trahamento di un mascarada bon desaroya
4. Ta traha un les di actuacion cu mascarada pa su clas y ta duna e les aki si esaki ta posibel.
5. Ta traha relato di les y ta percura pa tur hende haya e relato
6. Un comportacion constructivo
7. Asistencia 80%

Literatura

Ta ricibi informacion durante e lesnan di e modulo.

Schedule di les pa siman

- Siman 1
- (LN)
 - Introduccion di modulo
 - Fragmento di obranan di teatro cu ta uza mascarada
 - Los curpa
 - Ehercicio sin mascara y cu mascara
 - Con ta move cu e cabes
 - Con ta move cu e resto di curpa
 - Refleccion y puntonan di atencion
- Siman 2
- (diarazon MT en LN)
- Trahamento di mascarada
 - Sera conoci cu un technica nobo (papier maché)
 - Traha un forma básico pa construi un mascarada
- Siman 3,
- (dialuna LN)
 - Ehercicio di los curpa y los stem
 - Descubri e bos di bo personahe/creatura.
 - Sentimiento di bo personahe of creatura
 - Improvisacion riba otro y interaccion cu publico
 - E personahe ta hari y yora na su manera.
- Siman 4
- (dialuna LN)
 - Ehercicio di los curpa
 - E Pingui y e Gorila ta inspira bo personahe of creatura
 - Kico ta e historia di bo personahe of creatura
 - Traha un improvisacion den grupo como tarea na cas
- Siman 5
- (diarazon LN + MT)
 - Continuacion di trahamento di mascarada
 - Siña pinta un schets didáctico pa traha un mascarada
 - Traha forma detaya ku papier maché pa un mascarada
- Siman 6
- (diarazon LN + MT)
 - Finalisacion di mascarada (Aplica color na un mascarada di papier maché)
 - Buscamento di forma di cana e personahe of creatura
 - Buscamento di e stem of sonido di e personahe of mascarada
 - Presentacion di e mascarada: su nomber, su manera di cana y su manera di drumi, come y algo tipico di dje.

Hende y Comunidad 4- 8

Module : Vakdidactiek “Methodes wereldoriëntatie en Hende y Comunidad”

Periode	: II.3	
Specialisatie	: 4-8	
Docent	: Luc Alofs	
Studiepunt	: 1 stp = 40 uur (1,5 ECTS)	
Aandeel	: 7 bijeenkomsten van 1,5 uur (7 x 1,5)	10,5 uur
	Literatuur à 80 pagina's (80 : 7)	11,5 uur
	Presentatie en schriftelijke opdrachten	18,0 uur

Inleiding

In deze module Vakdidactiek ligt de nadruk op hoe het vak Hende y Comunidad (H&C) als Wereldoriëntatie in het eerste en tweede leerjaar van het basisonderwijs kan worden aangeboden. Uitgangspunt hiervoor zijn de methodes wereldoriëntatie “De wereld rond” en “De grote reis”, de taalmethode “Papiamento na Color” en het “Programa Nacional di Estudio Social pa enseñansa Basico Aruba”, zoals geformuleerd door Priepeb. Uit bovengenoemde drie methodes moet de klas als geheel voor één methode kiezen, waarna een deel (thema) wordt uitgewerkt en aangepast voor het Arubaans onderwijs. De methodes wereldoriëntatie zijn voor scholen in Nederland ontwikkeld en zullen qua thema's niet altijd aansluiten op de belevingswereld van het Arubaans kind. Bovendien zijn niet alle thema's geschikt als thema voor H&C, omdat wereldoriëntatie zowel H&C thema's als Natuur en Techniek (N&T) thema's bevat. De methode “Papiamento na Color” is voor scholen op Aruba ontwikkeld en sluit qua thema wel goed aan op de belevingswereld van het Arubaans kind. De vraag hierbij is in hoeverre de thema's geschikt zijn, of geschikt kunnen worden gemaakt, voor H&C. Alvorens voor een methode te kiezen moeten de studenten zich eerst in de drie methodes gaan verdiepen om zo tot een gewogen keuze te komen. Wat zijn de criteria voor het beoordelen van een methode? Voldoen de gevonden/gekozen thema's als H&C thema's? Zo ja, op basis waarvan voldoet het thema? En zo niet, hoe kunnen deze thema's aangevuld worden zodat ze wel voldoen? Er wordt gewerkt in groepjes van drie of vier studenten, zowel bij het bestuderen van de drie methodes, als bij het eindproduct van de klas.

Beginsituatie

De student is bekend met de beginselen van het vak H&C en heeft binnen zijn/haar studie aan het IPA al met verschillende werkvormen kennis gemaakt. Hij/zij heeft ook al ervaring met het vervaardigen en presenteren van onderwerpen van het vak H&C.

Leerinhouden

- H&C als onderdeel van Wereldoriëntatie
- methode-analyse
- H&C thema's uitkiezen, bespreken en aanvullen
- behandelen van een aantal werkvormen uit het "Didactische werkvormen boek"
- relateren van thema's wereldoriëntatie aan H&C in het basisonderwijs

Linkage

Deze module sluit aan op de modules II.1 en II.2. Naast de domeinen van H&C komen nu ook de dimensies van menselijke ontwikkeling in H&C aan bod.

Praktijlink

Aan de hand van een aantal thema's uit bovengenoemde drie methodes die van toepassing zijn op de Arubaanse situatie wordt er een link gelegd naar H&C in het basisonderwijs. De aangepaste/bewerkte thema's kunnen in deze of de volgende module in de praktijk worden uitgetoetst.

Leerdoelen

Kennisdoelen:

- De studenten kennen verschillende dimensies van H&C
- De studenten kennen verschillende werkvormen die zich goed lenen voor H&C
- De studenten kennen omgevingsonderwijs als een uitgangspunt binnen H&C
- De studenten kennen criteria voor methode-analyse
- De studenten kunnen de inhoud van een thema kort omschrijven
- De studenten hebben inzicht in de relatie tussen beginsituatie, doelen, inhouden en evaluatie
- De studenten hebben inzicht in de relatie tussen thema's wereldoriëntatie en H&C

Vaardigheidsdoelen:

- De studenten kunnen aan de omgeving gerelateerde thema's vertalen naar lesmateriaal

- De studenten kunnen het principe van omgevingsonderwijs als uitgangspunt binnen H&C hanteren
- De studenten kunnen recensies schrijven
- De studenten kunnen, uitgaande van een thema, hoofddoelen en specifieke doelen formuleren
- De studenten kunnen opgedane kennis en vaardigheden vertalen naar nieuwe thema's en lessituaties
- De studenten kunnen product- en procesevaluatie uitvoeren

Houdingsdoelen:

- De studenten hebben waardering voor thema's uit de eigen omgeving in het algemeen en van het kind in het bijzonder

Praktijkopdrachten

Geen praktijkopdrachten.

Werkvormen

Er wordt zowel klassikaal als in groepen gewerkt. Over het algemeen zullen instructie-, samenwerkings-, interactie- en/of opdrachtevorm als didactische werkvormen worden toegepast tijdens de lessen. Alvorens een gekozen thema kan worden uitgewerkt moet het eerst per groep volgens afspraak met de docent worden besproken om te kijken of het als H&C thema voldoet. Voor de presentatie van de in groepjes bewerkte lessen zal elk groepje een werkvorm uit "Het didactische werkvormenboek" hanteren.

Evaluatie

- 80% aanwezigheid
- Het schrijven van een recensie over verschillende methodes (voldoende beoordeling)
- Het uitwerken, aanpassen en presenteren van een thema uit de gekozen methode (voldoende beoordeling).

Literatuur

Delen uit:

- Bruin, R. de, C. Linnenbank en J. Simons (1993). *Het ei van Columbus – De wereld rond*. Tilburg: Zwijsen
- Kouwenber, B. et.al. (1997). *De grote reis*. Den Bosch: Malmberg
- Grupo di trabou Mediles (2002). *Papiamento na Color – Metodo di Idioma*. Aruba: Departamento di Enseñanza Aruba Seccion Desaroyo di Curiculo

- Hogeveen, P. en J. Winkel (2003). *Het didactische werkvormenboek: variatie en differentiatie in de praktijk*. Assen: van Gorcum
- Priepeb (2003). *Curiculo enseñansa basico Aruba – Estudio Social*. Aruba: Directie Onderwijs
- Handouts

Hende y Comunidad 6-12

Module	: Hende y Comunidad – Atlas en kaartgebruik	
Periode	: II.3	
Specialisatie	: 6-12	
Docent	: Sergio Tromp	
Studiepunt	: 1 stp = 40 uur (1,5 ECTS)	
Aandeel	: 7 bijeenkomsten van 1,5 uur (7 x 1,5)	10,5 uur
	Literatuur à 78 pagina's (78 : 7)	11,0 uur
	Excursie en opdrachten	17,0 uur
	Tentamen	1,5 uur
	Totaal	40,0 uur

Inleiding

In deze module staat het gebruik van atlassen en kaarten bij het vak Aardrijkskunde centraal. Aan bod komen, toegespitst op de Arubaanse situatie, de thema's eigen omgeving, bestuurlijke indeling, landschap, geologie, bevolking en verstedelijking en hoe deze thema's op kaarten worden weergegeven, alsook vaardigheidsoefeningen in het gebruik van een atlas. Ook vindt er een excursie plaats in het kader van één van de te behandelen thema's, waarbij voor dit onderdeel een opdracht wordt uitgevoerd.

Beginsituatie

Alle studenten hebben aardrijkskunde gehad op de basisschool. Dit geldt echter niet voor de middelbare school. Afhankelijk van de middelbare schoolopleiding varieert ook de kennis van de te behandelen thema's en de vaardigheden in het gebruik van kaarten en atlas.

Leerinhouden

De eigen omgeving en de verschillende soorten landschappen op Aruba
Bevolking en verstedelijking in het algemeen en op Aruba in het bijzonder
Kartografie en het gebruik van een atlas

Linkage.

Als belangrijk onderdeel van het onderliggende vak Aardrijkskunde binnen de modules van Hende y Comunidad in het algemeen.

Praktijklink.

Hende y Comunidad is een geïntegreerde vak en in deze module worden als handreiking aan de studenten, die in de praktijk op de basisscholen niet het geïntegreerde vak maar

nog altijd de afzonderlijke vakken moeten geven, de basisvaardigheden in het gebruik van kaarten, atlas en aardbol als onderdeel van het schoolvak Aardrijkskunde gegeven.

Leerdoelen

Algemene doelen:

- Aan het einde van de module hebben de studenten kennis van een aantal aardrijkskundige thema's, het gebruik ervan op kaarten en hoe dit toe te passen op de Arubaanse situatie.
- De studenten zijn in staat Aardrijkskunde van Hende y Comunidad te onderscheiden.

Kennisdoelen:

- De studenten kennen de eigen omgeving, de verschillende soorten landschappen op Aruba en weten hoe deze zijn ontstaan.
- De studenten kennen op grote lijnen de geologie van Aruba.
- De studenten hebben inzicht in het proces van bevolkingsgroei en verstedelijking.
- De studenten hebben inzicht in waar kaarten en atlas voor kunnen dienen.

Vaardigheidsdoelen:

- De studenten zijn in staat om de verschillende landschappen op Aruba te herkennen.
- De studenten kunnen aardrijkskundige elementen in Hende y Comunidad uitlichten.
- De studenten kunnen werken met kaarten, atlas en aardbol.

Houdingsdoelen:

- De studenten respecteren de eigen omgeving, de verscheidenheid van landschappen op Aruba en de landschapselementen op zich.

Praktijkopdrachten

Geen praktijkopdrachten.

Werkvormen

Er wordt zowel klassikaal als in groepen gewerkt. Over het algemeen zullen instructie-, samenwerkings-, interactie- en/of opdrachtevorm als didactische werkvormen worden toegepast tijdens de lessen.

Evaluatie

- 80% aanwezigheid
- Het inleveren en voldoende beoordelen van de opdrachten.
- Een voldoende voor de excursie-opdracht.
- Een voldoende voor het tentamen

Literatuur

Handouts, met daarin delen van:

- Brink, W.B. ten, Chr. De Jong en J.H.A. Padmos (2003). *De Geo – Basisboek*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.
- Brink, W.B. ten, Chr. De Jong en J.H.A. Padmos (2002). *De Geo – Lesboek 1 havo/vwo*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.
- Martinus-Mathilda, M.T. en R.F.M. Riley-Hernandis (2004). *Aruba, een Caribisch eiland – Aardrijkskunde voor de bovenbouw van het avo*. Aruba: Directie Onderwijs.
- Brooks, J. et.al. (2004). *Calbas – Algemene Sociale Wetenschappen voor de Basiscyclus. Deel 1a Mijn eigen omgeving – Leerboek*. Aruba: Directie Onderwijs.
- Grupo Programa Nacional pa Enseñansa Basico Aruba. (2002) *Curicolo Enseñansa Basico Aruba – Programa Nacional*. Aruba. Directie Onderwijs
- Grupo Programa Nacional di Estudio Social pa Enseñansa Basico Aruba (2003). *Curicolo enseñansa basico Aruba – Estudio Social*. Aruba. Directie onderwijs

Naturalesa y Tecnologia

Module	Ecologie en milieu
Periode (jaar/blok)	: II.3
Specialisatie	: 4-8/6-12
Docent(en)	: Mirscha Winterdal
Studiebelasting (1 stp= 40 u):	
Urenverantwoording :	
- aantal colleges/ begeleidingsuren	14 uur
- voorbereiding voor bijeenkomsten (huiswerk e.d)	6 uur
- voorbereiding voor evaluatieonderdelen	18 uur
- evaluatie (presentatie)	2 uur

Inleiding

Om te kunnen streven naar een duurzame samenleving, moet elke leerling beseffen wat de verschillende rollen van de mens in het milieu zijn, waar en hoe problemen ontstaan en hoe deze zijn op te lossen. Een deel van de milieuproblematiek betreft de natuurbescherming, waaronder het mariene milieu. Dit is voor Aruba van groot belang, voor toerisme, recreatie, visserij en wetenschap.

Beginsituatie

Dit is de vierde cursus van het leergebied Naturaleza y Tecnologia. In de vorige cursussen heeft de student al ervaring opgedaan met het zelf ontwikkelen van opdrachten voor leerlingen en het doen van kleine onderzoekjes.

Leerinhouden

Begrippen die worden behandeld:

vakinhoudelijk: voedselketen, voedselweb, kringloop, energie, producenten, consumenten en reduceren, abiotische factoren, diersystematiek, de vier V's, analysemodel van milieuproblemen

vakdidactisch: werken met dieren in de klas, spelvormen, gebruik van video

Linkage

De cursus sluit aan op de eerstejaarscursus Planten en Dieren. Daarin lag de nadruk op planten en op natuur op het land, hier ligt de nadruk op dieren en leven in zee. Daarnaast komt de rol van de mens als veroorzaker en slachtoffer van milieuproblemen aan de orde. Daarmee sluit de cursus ook aan op de module Educaties.

Praktijklink

in dit blok vormt het geven van een les over een (meegenomen) dier een stageopdracht. In deze cursus wordt daarop voorbereid. Specifieke problemen daarbij zijn de organisatie van het (schaarse) materiaal en het gebruiken van het materiaal bij het leren waarnemen.

Leerdoelen

Aan het eind van de cursus is de student in staat

- Kennisdoelen
 1. Arubaanse voorbeelden van voedselketens en kringlopen te noemen
 2. Te verklaren waardoor gebieden van elkaar verschillen in natuur
 3. Dieren onder te brengen in een eenvoudige systematiek
 4. De rol van de mens in ecosystemen aan te geven
 5. De milieuproblematiek van Aruba te beschrijven en wegen aan te geven naar duurzame ontwikkeling
- Vaardigheidsdoelen
 1. Een spel als werkvorm te ontwikkelen
 2. Een les te organiseren met een levend dier als onderwerp
 3. Een krantenartikel te analyseren op milieuproblematiek
 4. De 'vier V's' toe te passen bij de beschrijving van een dier
- Houdingsdoelen
 1. levende dieren te hanteren
 2. In eigen gedrag te zoeken naar duurzame oplossingen

Praktijkopdrachten

De student organiseert een les rond een dier, waarbij een levend exemplaar wordt gedemonstreerd. Hierbij wordt rekening gehouden met het welzijn van het dier, de veiligheid en emoties van kinderen en de spontane reacties die het zien van een dier oproept.

Werkvormen

De cursus begint met een snorkelexcursie waarbij dieren uit verschillende diergroepen worden bekeken en vergeleken. Verder worden ecologische basisbegrippen behandeld, die worden toegepast op de Arubaanse situatie. De nadruk ligt op het mariene milieu. Het werken met een video met opdrachten, lesgeven met een dier in de klas, en spelvormen vormen de didactische aspecten van deze cursus.

Evaluatie

De cursus is behaald indien de volgende opdrachten voldoende zijn beoordeeld:

- Een lesvoorstel over les met dier in de klas (individueel)
- Ingeleverde opdrachten van hoofdstuk 1 en 2 (per groep)
- Dieropdracht (individueel)
- Spel (per duo)
- Analyse van een krantenartikel (individueel)

Literatuur

Reader Ecologie en milieu

- voedselketens en kringlopen
- levensgemeenschappen
- koraalrif
- indeling van de levende organismen
- de wisselwerking tussen mens en milieu (uit deelleerplan NME-VO, SLO)
- ingrepen van de mens in het milieu op Aruba
- het klimaat en de mens
- didactiek van natuur- en milieueducatie

Zelf verzamelde literatuur en websites over dier naar keuze

Rekenen en Wiskunde

Module:	Differentiatie	
Periode:	II.3	
Specialisatie:	4-8 / 6-12	
Docent:	Berthson Boekhoudt / Martin Godoy	
Studiepunt:	1	
1 studiepunt = 40 uur		
Contactuur: 7 bijeenkomsten van 1.5		10.5
Bestuderen van literatuur:		9
Uitwerken lesopdrachten:		10.5
Eindopdracht:		10

Clausule: II.1/II.2 module voldoende

Inleiding

Rekenen en wiskunde Differentiatie

Differentiatie is bij rekenen al een zeer bekend begrip, maar in de praktijk valt het tegen. Dat komt voornamelijk doordat veel leerkrachten een verkeerd concept hebben van differentiatie binnen rekenen.

De Realistische rekenmethoden lenen zich voortreffelijk om te kunnen differentiëren (module II.3) en zijn voortreffelijk toe te passen in Basisontwikkeling klas 1 en 2.

Het heeft zowel oefen/herhalingsstof, aanvullend als verrijkingsstof.

Methoden zoals Maatwerk en Remelka worden naast de meeste realistische methoden als aanvullende leerstof/oefenstof/verrijkingsstof gebruikt.

Leerkracht BO moet de nodige kennis en inzicht hebben in verschillende methodes die gebruikt worden op de basisscholen. Methodes die in het speciaal onderwijs gebruikt worden, zoals "Zo reken ik Ook" en Remelka komen hier niet aanbod.

Sinds 2004 hebben de basisscholen gekozen voor de derde generatie realistisch rekenen.

De gekozen methoden zijn: Pluspunt, gebruikt op Mon Plaisir, Sagrado Curazon, De Schakel en Felpie B. Tromp. Wis en Rekenen op Cacique Macuarima en Ora Ubao.

Rekenrijk op Graf von Zinsendorf. De wereld in getallen op Rosa en Rosario college en de rest van de basisscholen hebben gekozen voor Alles telt. Sommige scholen introduceren het per leerjaar, beginnend met leerjaar 1, anderen hebben gekozen om in 2 leerjaren tegelijk te introduceren. En weer anderen in alle leerjaren tegelijk. M.a.w., elk school heeft voor z'n eigen introductie manier gekozen. Reken en wiskunde wordt nog steeds gebruikt in klas 5 en 6, afhankelijk van de soort introductie die per school gekozen is.

Ook wordt de werkvorm differentiatie verzorgd voor beide specialisatie in dit leerjaar; blok 2.3.

In het tweede blok van het derde jaar 4-8 staat de stof van klas 1 & 2 in relatie met basisontwikkeling centraal, materiaalontwikkeling, diagnostiek, zorgverbreding,

remediëren en handelingsplan. 6-12 staan centraal bovenbouwstof uit bovengenoemde methoden, zorgverbreding, diagnostiek, remediëren, handelingsplan en toetsconstructie/analyse.

Het rekenproces heeft één opbouwend lijn, het zijn de methodes die elk op hun manier via leerlijnen het rekenproces volgen. Al met al bereiken ze allemaal de gestelde einddoelen via verschillende strategieën. Materiaal ondersteuning, accent en plaatsing van de onderwerpen binnen de domeinen verschillen per rekenmethode. Hier wordt de voorwaarden per domein gehanteerd.

In deze module wordt het accent gelegd op verschillende differentiatie vormen bij de verschillende rekenmethoden.

Linkage

Tijdens de IP-lessen wordt gewerkt aan vragenstelling, zelfontdekkende werkvormen en toepassing van differentiatie in praktijk

Module 1.1, 1.2, 1.3. 1.4.

Module 2.2, 2.3

Module 3.1 & 3.2

Praktijklinkeage

Vanaf stage II.3 gaan de studenten in de praktijk oefenen met de opgedane kennis van differentiatie.

Doelen

Kennisdoelen:

- De student heeft kennis van de verschillende differentiatie vormen: o.a. instructie differentiatie, niveau differentiatie, convergente en divergente differentiatie.
- De student heeft kennis van de verschillende differentiatie vormen bij de verschillende rekenmethoden.
- De student heeft kennis om niveau groepen te vormen
- De student heeft kennis van het opstellen van een lesplanning volgens de gestelde eisen bij differentiatie.
 - Beginstuuatie per niveaugroep
 - Doelen per niveaugroep
 - Instructie momenten
 - Verwerkingsmomenten
 - Evaluatiemomenten
 - Sevicerondje in bouwen
- De student heeft kennis van verschillende materialen die gehanteerd kunnen worden tijdens differentiatie.

Vaardigheidsdoelen:

- De student kan bij het ontwerpen van lessen rekening houden met de lokale actualiteit en de beginsituatie van de leerlingen voor wat betreft hun behoefte, interesse en rekenvaardigheid
- De student kan de klas in niveau groepen verdelen om te kunnen differentiëren (klasseorganisatie).
- De student bij het lesgeven het materiaal als ondersteuning kan gebruiken en niet als een doel opzicht
- De student de ontworpen differentiatie lessen uit kan voeren en op hun verloop te reflecteren en hierover te rapporteren
- De student is in staat bij het lesgeven het materiaal structureel te hanteren
- De student kan met behulp van verschillende modellen, methodes en materialen zinvolle en interessante differentiatie lessen ontwikkelen voor de doelgroepen.
- De student kan de groepen zodanig plaatsen dat ze tijdens de verschillende instructie ongestoord kunnen werken.
- De student overwicht en overzicht behoudt en de leerlingen via het servic rondje individueel kan begeleiden/instrueren.

Houdingsdoelen:

- De student kan rekenproblemen signaleren en remediëren via differentiatie lessen.
- De student is in staat om naast de gebruikelijke methode andere aanvullende methoden te gebruiken tijdens de differentiatie lessen.
- De student is in staat om verschillende differentiatie vormen te hanteren om zowel de zwakke leerlingen als de snelle leerlingen aan hun behoefte te laten komen.

Inhoud

- Verschillende differentiatie vormen
- Niveau groepen bepalen
- Differentiatie binnen het rekenonderwijs
- Lesplanning bij differentiatie lessen
- Instructie bij differentiatie lessen
- Service-rondje
- Klassemanagement en klasse organisatie
- Evaluatie binnen differentiatie

Werkvormen

- Directe instructie
- Interactieve instructie
- Werkcolleges
- Presentaties

Competenties

- De student kan diagnostisch onderwijzen en zorgverbreding toepassen.

- De student kan een volledig lesplanning maken en uitvoeren volgens de differentiatie eisen
- De student kan klasmanagement toepassen bij differentiatielessen.

Evaluatie

De studenten maken bij elke bijeenkomst een opdracht die meetelt voor de eindevaluatie. Aan het einde van de module maken de studenten een eindopdracht die ook meetelt. Alle opdrachten en de eindopdracht maken deel van de totale beoordeling.

Literatuur

- Rekenmethoden: Alles Telt, Pluspunt, Rekenrijk en Wereld in Getallen.

- Hand-outs

S. - J. Bade, (1981). De praktijk van interne differentiatie. Handboek voor de leraar. ISBN:9789026617143.

J. Bade, (1981). De praktijk van interne differentiatie. Handboek voor de leraar. ISBN:9789026617143.

Bijlagen

Studiepuntenverdeling 2009-2010

Vormingsgebieden	Leerjaar 1				Leerjaar 2				Leerjaar 3			Leerjaar 4		
	I.1	I.2	I.3	I.4	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	IF	IV 1&2	IV 3&4	
ALGEMEEN PEDAGOGISCHE VORMING														23.5
Onderwijskunde en Alg. Didaktiek	1		1	1	1	1	1	1		1+1		1+1+1 K		12
Orthopedagogiek			1.5				1		1			1		4.5
Psychologie	1	1			1	1								4
Pedagogiek		1	1							1				3
PRAKTISCHE VORMING														25
Instituutspracticum /Schoolpraktijk	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		5		
IDIOMA Y COMUNICACION														24
Talen			1	1	1+1	1+1	1	1	1	1		K		10
Nederlands	1	1	1											3
Papiamentu	1	1			1		1		1	1				6
Schrijven	0.5	0.5				1								2
Logopedie		1					1		1					3
ARTE														15
Beeldende Vorming		1		1	1		1		1			K		5
Muziek	0.5	0.5	0.5	0.5				1		1				4
Dansante Vorming		1					1		1					3
Drama	1						1			1				3
HENDE Y COMUNIDAD														12
Hende y comunidad				2	1	1	1	1	1			K		7
PMV			1			1								2
Spiritualidad				1	1					1				3
MOVECION Y SALUD														7.5
M&S Gezondheidseducatie			1		1			0.5						2.5
M&S Bewegingsonderwijs	1		1			1		1	1					5
NATURALES Y TECNOLOGIA														5.5
Ciencia Natural y Tecnologia		1	1			1	1	1+0,5				K		5.5
MATEMATICA														9
Rekenen en Wiskunde	1			1	1	1	1		1	1		K		7
Wiskunde		1	1											2
INFORMATIE COMPUTER TECHNOLOGIE														2
ICT	1							1						2
ANDERE ONDERDELEN														46
Sova	0.5				0.5									
Vrije studiepunten											2			
Integratieve Fase (IF)											20			
Intervisie en coaching												1		
Keuzeaanbod												2		
Vorbereiding op afstuderen												1		
Onderwijsassistentenschap (OAS)													10	
Afstudeerproject (ASP)														5
Sociaal project (SPR)														4
Totaal aantal stp per blok	11	12	11.5	11.5	12	12	12	11.5	11	11	22	13	19	
Totaal aantal stp per jaar	46				47.5				44			32		169.5

K= Keuzeaanbod in leerjaar vier kan door verschillende vormingsgebieden worden aangeboden